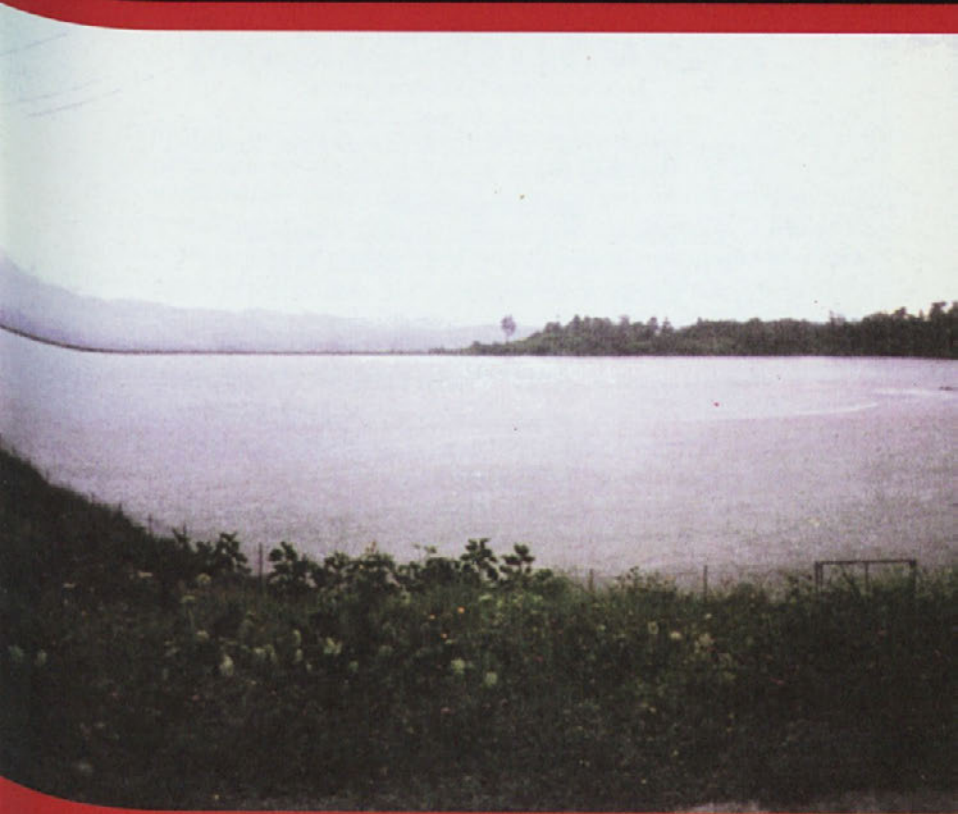

Tabor

BOG, NAROD, DOMOVINA!

TEHARJE - potopljeno taborišče groze
satanskega mučenja in nečlovenških smrti slovenskih
domobrancev, mater, žena, deklet in dojenčkov...

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora DSPB
Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora
Tabor izdaja konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila
Za lastništvo odgovarja lic. Ivan Korošec

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.
Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación, armado e impresión:
Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
C1101AAI Buenos Aires, Argentina, Tel. 4362-7215/4307-1044
Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev

Dopise, članke, naročila in nakazila pošiljajte na naslov:
Ivan Korošec,
A. Lanz (C. 24) 4391
1884 Berazategui
Pcia. Buenos Aires, Argentina
Tel./Fax: +54-11-4258-8952

POVERJENIK GLASILA TABOR V ZAMEJSTVU:

Vinko Levstik
Euro Diplomat hotel
Corso Italia 63
34170 GORIZIA - ITALIA

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Mayo-Junio 2000 • Buenos Aires • Maj-Junij 2000

Pot iz močvirja

Velik del odločnih, versko-kulturno prosvetnih delavcev ter mladine zrastle in vzgojene v prosvetnih domovih, je bilo že med komunistično revolucijo v Sloveniji posebno pa po vojni pomorjenih ali pa je odšlo v exil. Nastala je velika praznina v narodu. Ta biološka in duhovna praznina je pripomogla brutalnemu vzponu in sigurnosti komunistične diktature, ki je vzplamtela z vseuničujočim ognjem strahu v preostalem narodu. Vsako nasprotno, četudi previdno izraženo mnenje je bilo brutalno obsojeno za "proti ljudsko in narodno sovražno" ter strogo kaznovano.

Krvavi režim je iznašel "notranje sovražnike in izdajalce" v vseh slojih in jih kot take gonil kred "ljudska sodišča", z močno organizacijo ponižujoče, nesramno lažne propagande. Organizirani kričači so se imenovali "ljudstvo". Ti so naročeno in po vnaprej pripravljenem programu zahtevali najstrožje kazni: zapore-temnice z vsemogočimi šikanami, težko prisilno delo, vablivo siljenje k izdajstvu, pranje možganov in še marsikaj.

In sodnik "lutka režima" je ugodil "ljudstvu".

Vse to je ustvarjalo psihozo strahu do kosti.

Neznatna minorija je tako obvladala narod. Ustvarili so sindromno maso ljudi, ki niso več mislili, ne govorili, ne žalovali, še manj odločali ali protestirali. Začeli so se vdajati posamezniki in ves narod se je vdal v usodo, z edino željo mirnega preživetja, kajti strahu in trpljenja je bilo preveč.

Iz tega sledi, da obrata po polstoletni diktaturi niso izvedle izvirno demokratične sile, temveč zapozneli disidenti, ki so se iz teh ali onih

razlogov odlepili od totalitarnega zmaja. Zato prav to njihovo izhodišče marsikomu težko kaže jasnost.

V Sloveniji je bilo pravo disidenstvo enako ničli, prav zaradi vzrokov krutega nasilja. Disidenstvo se je pojavilo šele potem, ko je diktatura uvidela, da se ji podira njena stavba laži, sovraštva in krvi.

To disidenstvo je premagalo strah in se ob potaplajočem komunizmu postavilo na lastne, čeprav šibke noge. Narod trpečih in oportunistov pa je previdno čakal novih dogodkov, kateri pa s krhko svobodo in neodvisnostjo niso mogli prinesiti tudi blagostanja.

Tako imamo še danes v Sloveniji večino, ki se ne spominja, da je bila član zločinske stranke. Nihče ni odgovoren, kar je počel. Vse je bilo "ukaz in dolžnost". Nihče ne ve za imena morilcev. Nihče nikomur ne očita terorja, ubojev, nihče od uradnih tožilcev nobenega zločinca ne kliče pred zagovor. Vse je ustavljeno pred zidom molka. "Ukaz in dolžnost" je vsem opravičilo pred vestjo. Še vedno je molk previdnost v strahu.

In ta nova "prilagodljiva" večina, ki je zajela vse stranke, ima samo en cilj: trenutna korist. Nekdanja vpletenost, kakorkoli že, bremeni njihovo vest. Zato neodločnost, kompromisi, pozaba preteklosti, previdnost. Zato se vrtimo v začaranem krogu prenovljenega totalitarizma in ne moremo do izhoda v zdravo demokracijo.

Slovenija je kraljična, ki začarana spi v strahu in čaka junaka, da jo bo rešil polstoletnega mrtvila sovraštva, maščevanja in nasilja.

Slovenija čaka nekoga, ki bo odločno in jasno povedal narodu: Pri nas ni bilo ne OF in ne kolaborantov! Bila je komunistična revolucija in protirevolucija. Bila je zločinska tiranija, hujša od okupatorja! In vsak, četudi nenormalni upor tej tiraniji, je bilo tedaj normalno dejanje!

Dokler v tem ne bomo imeli jasnega pogleda ene same resnice, ne bomo našli izhoda iz labirinta!

Slovenija čaka nekoga, ki bo popravil krivice, zacelil rane, odpravil privilegije, obsodil zločine in zločince in šele potem povedal narodu, da smo si Slovenci spet bratje. Da nikdar več z orožjem nad brata! Da slovenska beseda ne bo več beseda nesramne, krive obtožbe, laži, psovke in kletve, temveč bo ta beseda pesem in pritrkavanje zvonov za veliki praznik narodne sprave iz polstoletnega mrtvila!

Urednik

Preko 30.000 slovenskih lobanj opominja
„NOB“: „MEMENTO MORI!“

Slovenska beseda ne najde izraza nad tolikim zločinom

Bratje naši nepozabni!

*Vi nikdar premagana
domobranska vojska*

*veliki, večno živi
junaki,*

čuvarji resnice,

poroki svobode,

temelj pravice,

žrtve sramotne izdaje!

Vam Slava

in

Večen

Spomin!

Pogledi na vsebinsko pravno pravilnost dveh aktov SNOO z dne 16.9. 1941

Odlomki iz njegove teorije pravno pravilnega prava

Zelo zgodaj, že pred sto leti, je pravna doktrina spoznala, sodna presoja pa uveljavila načelo, da so tudi tisti pravni predpisi, ki jim na videz ni mogoče ničesar očitati, lahko protipravni in vsebinsko pravno nepravilni, zaradi skritega motiva normodajalca. Tako govori francoska pravna doktrina o sprevrženju oziroma o zlorabi oblasti "détournement de pouvoir", ameriška sodna presoja pa o protipravnosti zaradi supektne normodajalčeve motivacije. V obeh primerih velja, da je pravna norma, ki je navidezno skladna s pravnim redom in pravno pravilna in ji zato "de jure" ni mogoče ničesar očitati, vsebinsko pravno nepravilna, zato, ker je bila s skritim normodajalčevim motivom v dejanskem življenju "de facto" uporabljena v nasprotju z upravičeno zahtevanim poštenim namenom normodajalca. O tem najdemo v literaturi obilo primerov (Piramic, stran 427, Šturm, stran 269 in naslednje).

Po uvodni predstavitvi prehajam na primer dveh pravnih aktov polpreteklega obdobja, ki sem ju izbral za predmet analize v skladu s prednjimi merili. Med najpomembnejše pravne akte, ki so neizbrisno vtisnili pečat nadaljnemu zgodovinskemu dogajanju na Slovenskem, po svoji stvarni uveljavitvi sodijo akti vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte slovenskega naroda oziroma Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora z dne 16. 9. 1941. Najbolj daljnosežni pomen med njimi so imele zlasti posamezne določbe sklepa vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte slovenskega naroda, da se konstituira v Slovenski narodnoosvobodilni odbor (v nadaljnjem besedilo: sklep) in Odlok Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora (SNOO) glede zaščite slovenskega naroda in njegovega gibanja za osvoboditev in združitev (v nadaljnjem besedilo: zaščitni odlok) (glej Dokumenti 1, stran 116 in strani 119-120), v integralnem besedilu ju najdemo tudi v posebni prilogi pričujočega sestavka.

Prvo vprašanje procesne narave, ki ga moramo razrešiti je, ali je mogoče na ta dva, zgodovinsko sicer izjemno pomembna akta, gledati kot na

pozitivno pravna akta v formalno pravnem pogledu. To vprašanje je preprosto razrešljivo, saj ju kot taka izrecno definira Zakon o potrditvi zgodovinsko važnih odlokov, ki so bili izdani do 20. 11.1946 (Uradni list, št.10/58 z dne 24. 2. 1948). Oba akta imata tako tudi formalnopravno veljavo in je zato mogoče ocenjevati tudi njuno vsebinsko pravno pravilnost ali nepravilnost, tako kot druge podobne predpise tedanjega časa.

Prehajamo na vsebinsko presojo posameznih določb iz obeh revolucionarnih pravnih aktov. V sklepu je sporen 2. člen, ki razglašča, da SNOO za časa osvobodilnega boja edini predstavlja, zastopa, organizira in vodi slovenski narod na vsem njegovem ozemlju. Vsako organiziranje zunaj okvira OF definira kot škodljivo boju za narodno svobodo. V zaščitnem odloku, ki ima elemente kazenskega zakonika in kazenskega postopnika, so na prvi pogled sporne določbe iz 3. točke drugega odstavka 1. člena - **"Izdajalec je: kdor zaradi svoje ali sebične skupinske koristi zbira in odvaja narodne sile za boj proti osvoboditvi slovenskega naroda ali daje za tak boj pomoč s kakršnimikoli sredstvi"** in postopkovne določbe iz 7. člena, ki ustanavlja posebna tajna, nagla sodišča, proti njihovi razsodbi ni pritožbe, osebno zasliševanje krivca ni potrebno. Podrobnejša analiza odpira tudi vprašanja spornosti zaradi nedoločenosti pri definiranju

Izkopavanje pomorjenih Turjaških borcev (Jelendol)

posameznih dejanskih stanov iz odloka in pretiranosti v odloku določenih kaznovalnih sankcij. Pri ugotavljanju morebitnega normodajalčevega skritega motiva pri obeh odlokih je pomembno zlasti vprašanje, ali je imel normodajalec namen doseči zgolj izgon okupatorja in vzpostavitev svobode vsemu prebivalstvu na slovenskem ozemlju, ali pa je morebiti z njim skušal doseči tudi druge cilje, na primer izvesti revolucijo. Pri iskanju odgovorov na ta vprašanja so nam v pomoč dognanja zgodovinarjev in spoznanja ter pričevanja tistih kvalificiranih pravnikov, ki so vse to osebno doživljali.

Ugotavljanje dejanskega stanja stvari, do katerega je prišlo po sprejetju obeh pravnih aktov, začenjamo z izsledki zgodovinske stroke. V referatu na znanstvenem posvetu SAZU o slovenskem upor 1941 Godeša ugotavlja, da je bila KPS predvsem revolucionarna stranka, ki ni bila samostojna, temveč le sestavni del KPJ, le ta pa sekcija Kominterne ter da so jo vodili poklicni revolucionarji, mnogi med njimi šolani v 30. letih v Sovjetski zvezi (Godeša, stran 73).

V sklepu isti avtor ugotavlja, da sta bili v Sloveniji v začetku obe strani (OF in kasnejši protirevolucionarni tabor) protiokupatorko razpoloženi (kmalu po zasedbi sta bili ustanovljeni tako Protiimperialistična fronta, kot Slovenska legija), razlikovali sta se le v taktiki, kdaj začeti oboroženi odpor proti okupatorju. "OF pod vodstvom komunistov je bila za takojšen odpor,

Polaganje žrtev v krste (Jelendol)

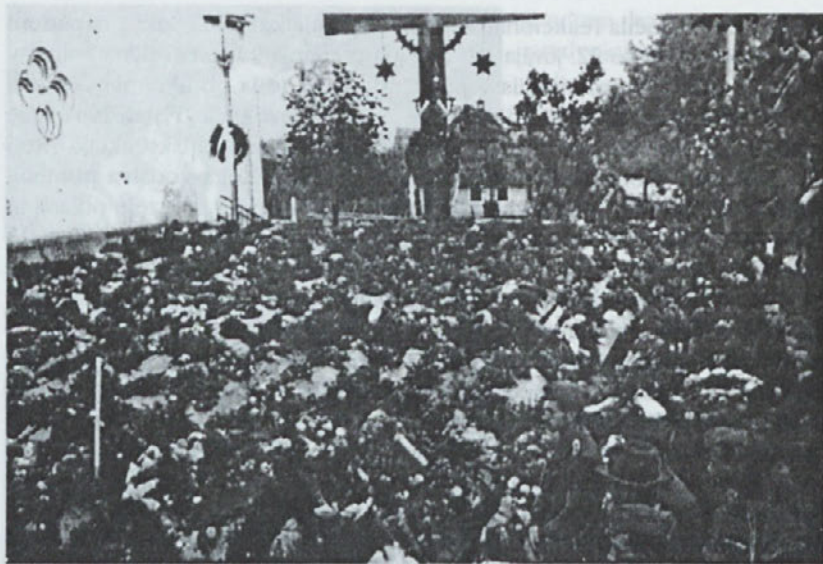
ki so jo predstavili državnemu zboru. Analizo o slovenskem komunizmu med obema vojnama sklene Prunk z ugotovitvijo, da komunisti niso opustili svojih revolucionarnih namer in druge glavne postavke svoje politične eksistence - pomoči Sovjetski zvezi. Navaja, da je na 5. državni konferenci, oktobra 1940 v Zagrebu, Kardelj izjavil, **"da bodo šli komunisti v oborožen odpor proti okupatorju samo, če bodo imeli možnosti za revolucijo"**(Prunk, št. 2). V analizi o vlogi in pomenu komunistične partije v Sloveniji 1941-45 Mlakar ugotavlja, da se je protiiperialistična fronta po okupaciji Slovenije le načelno opredelila za časovno še neopredeljen odpor. Pravega poziva k oboroženemu odporu ni bilo, ker po Kardeljevih besedah "niso bili podani objektivni pogoji" za to. Po njegovem bi se morali v tem primeru opreti na Anglijo, kar pa bi bila "samo potrditev stremljenja reakcije, ki se je hotela opreti na zahodne imperialistične sile".... s čimer bi torej "okrepili domačo reakcijo in bi postali privesek imperialistične vojne, če pa smo se hoteli resnično boriti za napredek, smo nujno morali čakati na

medtem ko so pripadniki predvojnih političnih strank - kot v večini drugih zasedenih evropskih držav in tudi iz Londona so dobivali taka navodila - čakali na primeren trenutek, ko bodo odkrito nastopili proti okupatorju" (Godeša, strani 82 in 83). "Izkazalo se je, da v slovenskem in tudi v jugoslovanskem prostoru med vojno niso veljala splošna evropska pravila, sprejeta ob nastanku protifašistične koalicije, ko so bila ideološka nasprotja s pričo grozeče nacistične nevarnosti potisnjena v ozadje" (Godeša, stran 83).

Poglejmo še ugotovitve treh zgodovinarjev v sumarni študiji - Zgodovinarji o komunizmu,

silo, ki bo izključila reakcionarne elemente." (Mlakar, št.2) Šele z napadom na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 se je dotedanja imperialistična vojna v očeh komunistov spremenila v pravično vojno, toda ob hkratnem še bolj trdnem prepričanju, da je prišel čas za izvedbo revolucije. Poleti 1941 se je pričela graditev organizacije OF in priprave na partizansko akcijo proti okupatorjem. Oboroženi odpor je z vidika partijskega vodstva pomenil pomoč napadeni prvi državi socializma ter pripravo na prevzem oblasti in izvedbo revolucije (Mlakar, št.2). Isti avtor ugotavlja še, "da gre za revolucionarni projekt in za instrumentalizacijo odporniške energije Slovencev, kar so začutili predvsem domači (meščanski) nasprotniki. Na njihovo kritiko in protipropagando sta partija oziroma VOS odgovorila zelo radikalno, tako da so na primer likvidacije političnih nasprotnikov, ki so spomladi leta 1942 na prvem ozemlju, ki so ga nadzirali partizani, postale množične, pri nasprotnikih pa so utrdile prepričanje, da gre za revolucijo v teku. K takemu prepričanju so jih navajale že izjave in ukrepi vodstva OF - KP jeseni 1941. Med temi kaže meniti predvsem sklepe, sprejete sredi septembra 1941, **da SNOO edini predstavlja in vodi slovenski narod in da vsako organiziranje zunaj OF škoduje boju za svobodo. Odlok o zaščiti slovenskega naroda v istem času je zadevo zaostрил z lahkotnim definiranjem narodnega izdajstva in hitrimi sankcijami...Kidrič je zagrozil, da bo v kali zatrt vsak poskus organiziranja kakšne druge vojske. Izrecno s smrtjo pa sta tovrstnim pojavom zatem zagrozila Izvršni odbor OF in glavno poveljstvo.**" (Mlakar, št.3).

Poglejmo še pričevanja in ugotovitve dveh sodobnikov iz vrst pravnikov. Po Bučarjevem stališču partiji ni mogoče odreči pravice, da se bori za komunistično ureditev in da v ta namen pridobiva čim več somišljenikov. "To je v vseh primerih, tudi v okupacijskih razmerah, njena legitimna pravica. Vendar z vidika legitimitete prav tako Partija ne more izpodbijate enake pravice svojim nasprotnikom, ki se lahko borijo proti komunizmu oziroma za tako družbeno ureditev, kot jo imajo sami za najprimernejšo. Nikomur od tistih, ki so bili za drugačen pogled in drugačno taktiko odpora proti okupatorjem, kot je imela OF, ni mogoče očitati nikakršnega izdajstva ali oportunitizma. Ne pravno in ne moralno. Z vidika morale in naravnega prava bi OF lahko nastopila samo zoper tisto dejavnost, ki bi neposredno merila na sodelovanje z okupatorjem z namenom, da podpre njegove protinarodne namere, tega pa OF svojim nasprotnikom, vsaj v izhodišču, ni očitala. Njen očitek se nanaša na zavračanje sodelovanja z OF. To pa je seveda nekaj popolnoma drugega. Zavračanje OF je povsem legalna pravica vsakogar, kdor se z njo, zlasti pa z njeno taktiko oboroženega upora, ne

Pogreb pomorjenih turjaških borcev izkopanih iz morišča v Jelendolu

strinja."Isti avtor dodaja: "S tega vidika je zlasti nastop VOS proti nasprotnikom OF kot narodnim izdajalcem moralno in pravno nevzdržen."(Bučar, stran 63)

Bajt v študiji o protiimperializmu in osvobodilnosti OF ugotavlja, da je bila vsebina protiimperializma, ko je KPS 27. 4. 1941 ustanovila Protiimperialistično fronto slovenskega naroda, ta vsebina natančno takšna, kakršno sta ustvarila Lenin in Stalin več kot 20 let prej. Po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo je partija spremenila ime svoje fronte v osvobodilno, prvič v Slovenskem poročevalcu 11.7.1941. Vendar je v celoti sprejela Leninovo strategijo dveh taktičnih etap revolucije. Zavezniki iz prve etape postanejo v drugi etapi odveč in se jih je treba znebiti. Bajt zaključuje: "Če je zmaga revolucije stvar taktike, ne more biti nepomembna niti semantika. Da bi jo napravili privlačnejšo, so namesto o revoluciji, še posebno o proletarski revoluciji, začeli raje govoriti o narodni revoluciji, pa še privlačneje o narodni osvoboditvi. Namesto o (kot izrazu) konkurenčnem "nacionalnorevolucionarnem" pa o "narodnoosvobodilnem" gibanju... Izraz "narodnoosvobodilni, ki je pred množicami taktično skrival končni namen partije s proletarsko revolucijo uvesti boljševiško

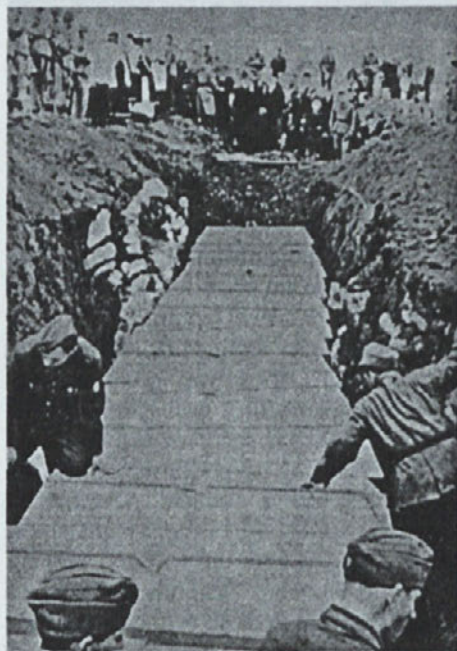
družbeno ureditev, po uvedbi pa se znebiti zaveznikov, **se je ohranil do današnjih dni**, četudi se najbrž le redki spominjajo njegovega nastanka. V nobenem primeru ni vsebinsko niti za las drugačen od "protiimperializma"....Razlika je le v taktiki. **Kar je partija z imperializmom poudarjala javno, je z narodnoosvobodilnostjo in tudi z golo osvobodilnostjo skrivala pred dobro namernimi ljudmi.**"(Bajt (3), stran 35)

Pred sklepom naj opredelimo še en pojem, ki je v obeh revolucionarnih pravnih aktih navidezno ali vsaj posredno prisoten, to je pojem svobode in osvoboditve.

V referatu na posvetu Zveze zgodovinskih društev Slovenije avtorica Griesser Pečar ugotavlja, da številni pisci pojem osvoboditve uporabljajo nekritično in v številnih primerih je močno prežet s čustvenim nabojem. Novejši zgodovinarji gledajo nanj bolj racionalno in manj obremenjeno. Opozarjajo, da se nihče ne čuti osvobojenega, bodisi izpod tujega ali domačega jarma, če ne sledi konkretna svoboda. Tako posameznik gotovo ne trdi, da je svoboden, če je sicer ušel iz zapore enega režima, a se je takoj znašel v zaporu drugega. "Prava osvoboditev torej ne pomeni, da je neko zlo odstranjeno, ampak da je nov sistem resnično svoboden. Zmaga nad sistemom nesvobode je brez dvoma tudi neke vrste osvoboditev, **toda osvoboditev v pravem pomenu besede**, torej brez narekovajev, **predpostavlja, da na novo uvedeni državni sistem prinese tudi dejansko svobodo. O taki svobodi pa govorimo lahko le takrat, ko so izpolnjeni določeni pogoji. Kot minimalne pogoje lahko označimo zlasti: svobodne in tajne volitve** - in to čisto konkretno in ne samo na papirju, **dosledno ločitev oblasti (ločitev zakonodajne, izvršilne in sodne oblasti) ter svobodo mišljenja oziroma svobodo govora, kar pomeni tudi večstrankarski sistem.** Samo če država izpolni te pogoje, je prava osvoboditev zagotovljena" (Griesser Pečar, stran 111). Nova oblast mora temeljiti na demokratičnih vrednotah. Spoštovati mora kodeks človekovih pravic. Če ti pogoji niso izpolnjeni, tudi odrešitev od tako strašnega in krivičnega režima, kot je bil nemški nacistični režim med drugo svetovno vojno, sama po sebi ne vodi do resnične osvoboditve. Če je nova oblast pripravljena uveljavljati svojo oblast tudi z nasiljem, ne moremo govoriti o osvoboditvi. Iz navedenega je razvidno, da je bistvena razlika med tem, kaj pod izrazom "osvoboditev" razumejo na Zahodu (v Angliji, Franciji in ZDA) in v nekdanji Jugoslaviji oziroma Sloveniji. Nesporno je sicer, da so zavezniške sile premagale fašizem in nacizem in da so zato okupatorske sile zapustile deželo. Toda - drugače kot na Zahodu - v Sloveniji ni nastopil

svoboden, demokratičen sistem, kot so si to predstavljale predvojne meščanske stranke. Zmaga nad fašizmom in nacizmom maja 1945 v Sloveniji ni prinesla konca nasilja, sledil je le nekakšen drugačen totalitarni režim. Nacionalsocialistično zapuščino je prevzel komunistični sistem. Zapori so ostali isti, le stanovanjci so se zamenjali, deloma pa so se tam znašli tudi preživeli iz taborišča Dachau. Sirc je to opisal takole: "Če Ozna prevzame oblast od Gestapa, s tem še ne nastane svoboda - razlika je le v tem, da odslej Slovence začnejo preganjati Slovenci namesto Nemcev. To s stališča liberalne demokracije ni velik napredek." (Delo, št. 108 z dne 13.5. 1995) (Griesser Pečar, stran 112)

Pravna analiza s standartnim pravnim instrumentarijem za presojo o vsebinski pravni pravilnosti obeh revolucionarnih pravnih aktov SNOO nas ob upoštevanju historičnih dejstev kot rezultat dognanj zgodovinske stroke pripelje do naslednjih spoznanj. **Oba akta, tako Sklep SNOO kot zaščitni odlok, sta bila v svojih bistvenih sestavinah že ob njunem nastopku v očitnem nasprotju s splošnimi, od civiliziranih narodov priznanimi pravnimi načeli, ki jih je človeštvo strnilo v kodeks etičnih vrednot in pravil**

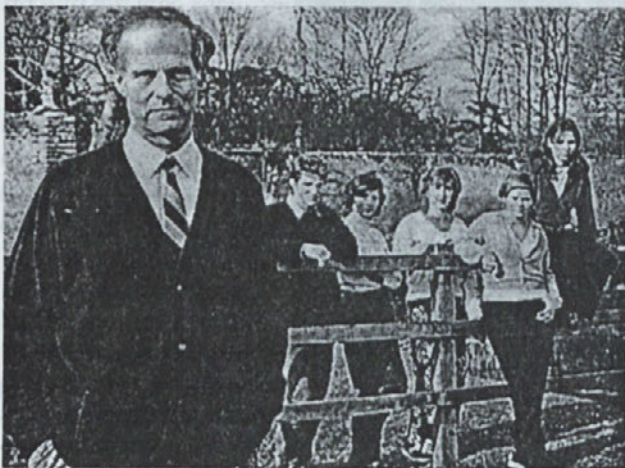
Pokop

družbenega sožitja. Presoja njene dejanske uporabe v resničnem življenju tako oceno ne samo potrjuje, temveč jo še dodatno zaostri. Kjučne določbe iz obeh aktov so bile v nasprotju z deklariranim ciljem uporabljene v skladu s skritim sprevrženim motivom normodajalca. **Gre za tipičen primer zlorabe prava. Oba akta nista bila namenjena zagotavljanju svobode in vzpostavitvi svobodne demokratične družbe, ampak sta bila uporabljena kot sredstvo za ustrahovanje ljudi in za izvedbo komunistične revolucije in za vzpostavitev totalitarnega družbenega sistema pod monopolno oblastjo komunistične partije.**

Dvojna krivica

Življenje in spomini ljudi, ki so bili pregnani v izseljenstvo

Doma sem iz Preske pri Medvodah. Moje ime je Tinka Cvajnar, poročena Vombergar, po domače Kosova. Doma smo imeli največjo kmetijo v Preski. Poleg tega pa še eno bišo za štiri družine, sodobno, ki je moj ata Alojzij Cvajnar - Kos dal zgraditi malo pred vojno. Naše biše in drugo posestvo - gozdovi, njive in travniki so bili najlepši in z vso ljubeznijo oskrbovani. Moj ata in mama sta bila zelo delavna in dobra gospodarja, tako da smo srečno in veselo živeli vse do začetka druge svetovne vojne. Moli in delaj je bilo naše geslo. Tudi otroke Lojzko, Ivana, Slavko in mene so pošteno in skrbno vzgojili. Prišla pa je vojna in z njo vse bridkosti, skrbi in žalost. V začetku leta 1942, ko se je pojavila OF, je moj ata podpiral partizane, ker smo mislili, da se bojujejo resnično za narod. Kmalu pa je spoznal, da je OF sama krinka. Ko so začeli pobijati naše poštene in zavedne ljudi, jim nismo mogli več verjeti. Od takrat naprej smo postali tarča zanje. Začeli so nam krasti živino, prašiče in živež ter obleko in denar, tako da smo večkrat ostali brez vsega in so nam morali priskočiti na pomoč sosedge. Toliko strahu sem preživela, da mi še danes škoduje. Tudi ob koncu vojne nismo mislili bežati, pa so domobranci našli v nekem bunkerju OF spisek ljudi za likvidacijo. Za nas, Cvajnarjevo družino, je pisalo, da moramo biti likvidirani vsi do zadnjega člana. To nam je dalo misliti in tako smo se odločili za dolgo pot v neznano begunstvo. Odločitev so spodbujale tudi reke beguncev iz Dolenjske in

Veliki borec za pravo ceno človeka, pisatelj, grof Nikolaj Tolstoy z družino, doma v Oxfordshire - Anglija

Ljubljane, ki so šle tudi skozi našo vas. Pri nas so se ustavili neki ljudje iz Ljubljane in so prepričali ata, da se je podal s težkim srcem z uso družino na pot. Neki gospod je dejal, partizani po Dolenjskem pobijajo vse od kraja, kdor je bil proti, tudi otroke. Mama so rekli: "Če je tako, nam zdaj nič drugega ne kaže, kot da gremo tudi mi." In šli smo. Menili smo, da ti gospodje iz Ljubljane že vedo, kaj je prav, ko se ukvarjajo s politiko.

Zaplenjeno in razgrabljeno premoženje

Po vojni je nova oblast vse poddržavila in naša imovina je bila izpostavljena

samo še izkoriščanju in uničevanju. Tako smo izgubili vse, kar so naši predniki in moj ata s trudom in znojem s časom spravili skupaj.

Poleg ztega smo doživeli še eno tragedijo. Ubili so nam edinega sina oziroma brata Ivana, ki je bil zelo kratak čas pri domobrancih v Škofji Loki. Revež ni hotel v nemško vojsko in se je devet mesecev skrival na podstrešju, kjer je imel skrivališče skrbno zamaskirano. Pred tem so ga partizani vabili v svoje vrste, pa mu je ata rekel: "Ivan, tja pa že ne boš hodil, da boš nedolžne ljudi pobijal in kradel." Ivan pa se je po nekem času naveličal čepeti na podstrešju in živeti v večnem strahu. Ko se je nekega dne pri biši ustavila domobran-

„On, ki sokriv moritve je velike...“

Lord Aldington, poveljnik angleške vojske v Vetrinju, ki je zapovedal vračanja.

ska patrolja, jih je Ivan v svojem skrivališču slišal in se odločil. Prišel je po stopnicah v vežo in dejal: "Fantje, jaz sem tukaj in grem z vami." Tako je bil Ivan dobre pol leta domobranec. Po vojni so ga Angleži vrnili in poslan je bil v Škofjo Loko. Tam je bil nekaj dni zaprt v gradu brez brane in žejen, ker mu partizani še vode niso pustili piti. Ubili so ga z nekaterimi drugimi domobranci v gozdu nad Škofjo Loko. Danes je tam oskrbovano grobišče in sorodniki jim prižigajo lučke. Ubili so ga iz same hudobije, laži in hinavščine. Ivan je bil zelo dobrega srca. Vsak človek se mu je smilil. Večkrat je skrivaj doma vzel kruh, ga skrnil za predpasnik in nesel tistim, ki ga doma niso dosti imeli. In prav tisti, ki jim je nosil kruh in druge dobrote, so ga potem kot vrnjenega domobrancia najbolj mučili in končno je od njih dobil še strel v tilnik. Sosed Ivan Bizant je bil partizan. Naš Ivan se je nekoč v boju s partizani srečal z njim. Po naključju mu je "prišel na strel". Z velikim zadovoljstvom nam je povedal, da je povесil puško in ni streljal nanj.

Grenki spomini na dom

Drugi smo že več kot 50 let razsejani po svetu. Doma še nisem bila od leta 1945, ko smo zapustili svoj dom. Ne morem iti. Imam preveč grenkih spominov in žalosti. Zdaj živim v Ameriki in se imam še kar dobro. Z možem imava tri otroke - dve hčerki dvojčici in sina. Konec avgusta lani je moj sin hotel videti deželo svojih staršev in sorodnikov. Zelo je bil navdušen nad lepoto Slovenije, ki jo je prvič videl v družbi svoje žene Dane. Z video kamero je posnel vse "naše hiše" in gozdove ter drugo zemljo. Nisem mogla verjeti, da sta naši hiši tako zapuščeni. Nekoč sta bili eni najlepši v Preski. Danes pa sta tako uničeni, da sem samo jokala. V hiši zdaj živijo drugi ljudje. Veliko naše zemlje je že pozidane, gozdovi posekani, samo grmovje in drobna drevesa rastejo. V gozdu skoraj ni drevesa primerne debelosti. Moj ata je skrbno varoval svoje gozdove in je imel najdebelejše smereke v njih. Če je potreboval les, ga je raje kupil drugje, samo da ni v svojem sekal. Danes pa je v našem gozdu veliko odlagališče odpadkov kjer je polno muh in drugega mrčesa. To pač ne dela časti občini Medvode in okolju.

Vrnite nam ukradeno

Na pristojnem mestu smo pravočasno vložili prošnjo za vrnitev ukradenega premoženja, vendar se do zdaj še ni nič premaknilo z mrtve točke. Kakor mislim, so nekateri dobili vsaj nekaj vrnjenega, za nas pa nočejo niti slišati, ali pa nas odpravijo s praznimi obljubami. Videti je, kot da čakajo, da bomo

usi pomrli. Vendar pa imamo še svoje otroke in ti bodo zahtevali, da dobijo vse vrnjeno. Nekoč se to bo uresničilo. Vsaka krivica se maščuje že sama po sebi. Božji mlini meljejo počasi, a zanesljivo.

Moja družina ni storila nikomur nobene krivice, le veliko dobrega. Posebno moja pokojna mama. Ko je mama pred leti obiskala svojo rodno vas in je videla vse razdejanje, je čez eno leto od žalosti umrla v ZDA. Prav tako moj ata. Toliko se je mučil in garal vse življenje, sedanje stanje pa ga je spravilo v prezgodnji grob. Če je moja družina storila kakšnemu človeku krivico, naj mi piše na moj naslov.

Kot ameriška državljanica bom še naprej uveljavljala vrnitev svojega premoženja, tudi na pristojnem uradu ameriške vlade. Do zdaj so še vsakemu odgovorili in se zavzeli za njegove pravice.

Pozdrav vsem, ki se nas še spominjajo.

*Tinca Cvajnar-Vomberger
2021 Natona Eucl.Obio, ZDA*

Jože Žerovnik, likovni umetnik:

Če bi hotel izoblikovati lik teborcev, bi šel preko domačega brasta. V tukajšni kebračo* bi zastavil dleto. Ob njegovi trdoti pod udarci kladiva bi se lomilo jeklo, trdota bi bila njim enaka. Samo tam, kjer je srce, bi izdolbil globino ter bi v notranjost položil srce, izrezlano iz domače lipe. Mehko bi bilo to srce in dišalo bi po oni slovenski pomladi, ko so ta naša srca umirala a niso mogla umreti!

**quebracho-trši les od brasta- za železniške pragove*

Mrtvi čuvarji

*Čez skalne stene se cvetje prepleta
In boste, kjer spite, zasiplje pomlad.
Skrivnostno izginjajo v večnosti leta.*

*Izdana poslednja slovenska je četa,
Le bele kosti so zid barikad.
Prostost je med zanke rdeče ujeta.*

*Glasniki svobode
Kot sužnji prodani v krvavi potop!
Strta telesa so zadnji okop.
Teptana pravica gre v bojne pohode.*

*Vojaki bataljonov slovenske Slave!
Vase sprejela so brezen Vas žrela.
A Vaša bela čela,
ki so udarila v ostrino skal,
ko je prsi presekala rafal,
so grbi za naše zastave.*

*Bdite nad zemljo domovine,
Sinovi zmage i n bolečine
Mrtvi čuvarji
samotne trdnjave!
Blesk Vaših ubitih oči
nam sveti v brezzvezdnato noč*

Cinkasti bajer v Teharjah

*Vsako leto
sem znova doma
tam,
kjer je cinkasti bajer,
nasip na kosteh
in posekani boršti.*

*Vsako leto
sem znova v krvavih barakah
v kleti razbitih teles.
Vsako leto
na ostrem gramozu
žične pregrade
- določen za smrt.*

*Vsako leto
sem romar
vtopljen v molitev
na križevem potu
od celjske postaje,
do kalvarije
spravnih darite*

*Pod Sv. Ano
je grobnica rjavih kosti
bataljonov,
potopljenih
v svinec groze
steklenih noči.*

*Nad njimi je bajer -
cinkasta plošča -
ogledalo
mrtvega časa krvi.*

Našim stražarjem

Nocoj žari nebo čudno krvavo rdeče, kot na veliki petek gorele mrtvaške bi sveče .

Nocoj sem z vami junaki, v mraku kočevskih gozdov, temnih votlih jam proseč za blagoslov - zemlji in vam.

Tib ležim na travi, pritiskam uho na zemljo, poslušam vaše sanje in mi je težko, ko me teži spoznanje nemoči.

Iz zemlje zveni mi vaš spev:

O domu in dobrih ljudeh, o naših temnih vežab, o sbrambab, polnih žita, o biši, na novo pobeljeni, o kamri, kjer mlada dva spita, o stari dobri peči, o dekletu, ki tibo prede, o njej, ki kot svoje dni zaliva deklisške grede.

V vaši so pesmi objeti: ljudje, polje, živina, bela cerkev na griču v srebrni mesečini, nad njo beli oblaki kot davni, lepi spomini.

Vi pa stražite jase, prst, ki ste jo ljubili, ki vanjo ste omabnili na ustih z imenom Boga.

*Stražite, bedite, stražarji - bakle na gori smrti, da beli mrtvaški prti ne bodo nam zagrnili sonca, ki se igra v kupoli neba, porajajoč naš dan!
Stražite, bedite, stražarji!*

Trije, ki razumejo našo bolečino in obsojajo zločine in nasilje komunizma: Major Paul Barré, ki je ustavil vračanja. Županja mesta Mississaga, ga. Mc Callion, velika prijateljica Tabora v Kanadi. Kardinal Alojzij Ambrožič - otrok begunjskih staršev, ki so se rešili vračanja. (Taborsko slavje Barrejevega 93. rojstnega dne, Toronto 1999)

17. maj 1942 - 17. maj 2000

17. maja 1942. je najvišji slovenski politični forum, slovenska vlada v ilegali postavila na teren **prvo nacionalno ilegalo** z nalogo zaščite nezaščitenega naroda pred okupatorjevim in partizanskim nasiljem.

Skupina 17. borcev se je organizirala v prvem taboru v noči nedelje 17. 5. 1942 v gozdu nad Bizovikom, ob navzočnosti majorja Karla Novaka - Mihajlovičevega zastopnika za Slovenijo.

Imena so: častniki: Milan Kranjc, Dobrivoj Vasiljeviž, Drago Tomažič.

Podčastniki: Alojzij Dežman in Jaroslav Novak.

Borci po vrstnem redu: Jelo Capuder, Franc Grum, Joško Jakoš, Štefan Kodelič, Ivan Korošec, Franc Kremžar, Marjan Lavrič, Dušan Memetovič, Franc Mihelič, Milan Mladen, Franc Nedoh, Polde Selan.

V zvezdnato noč, ko je imela vsaka senca oči in ušesa, se je odred pod poveljstvom Milana Kranjca s puškami v rokah, razvil v kolono po eden, skozi vas Bizovik in utonil v temi urhovskih gozdov.

TO JE BIL KORAK V PRAVO SMER !

V fantih je gorela domovina in ponos, da so vojaki - prostovoljci za to domovino, ki čaka rešitve iz nasilja okupatorja in komunizma.

*Resnici so zaprli usta
laž se bobotila je v prestolu
zločin na oltarjih so častili
in svobodo strigli so po metrih!*

Tabor I. nacionalne ilegale pri Št. Joštu pod Gorjanci

**Kranjc Milan, poveljnik ilegale,
padel v Grčaricah**

**Kurat nacionalne ilegale
Tonček Šinkar, umorjen v Jelendolu**

"Potsdamskem duhu"

K intervjuju Darke Zvonar Predan
s predsednikom RS Milanom Kučanom,
Večer, 19. 2. 2000-04-17

Na ugotovitev, da je v delu domače javnosti sprožil očitke, da skuša verificirati komunistični holokavst oziroma povojne poboje, je predsednik Milan Kučan ge. Darki Zvonar Predan odgovoril, da so to nekateri gospodje, ne del domače javnosti, želeli slišati.

Ker je k "nekaterim gospodom, ki niso "del javnosti", očitno štel najprej mene, ki sem bil pobudnik obeh tiskovnih konferenc (4. 2. letos), sem do odgovora upravičen.

Čeprav nam ne priznava, da smo del javnosti (in državljani RS), pa smo ne glede na to, kaj smo želeli, vendarle slišali in tudi brali, kar smo vzeli za predmet kritike in je bilo namenjeno svetovni javnosti:

"Zato Slovenija ne bo pristala na zahteve, ki bi jih bilo na pripravah Slovenije na članstvo v EU mogoče razumeti kot zahtevo po odpravi odločitev in dejanj, s katerimi je takratna slovenska država v duhu Potsdama kaznovala okupatorjeve zločince in tiste, ki so z njimi sodelovali pri zločinih nad slovenskim narodom."

Bolj nedvoumno kot predsednik Kučan v Stockholmu ni doslej v samostojni Sloveniji še noben politik, ki ni povsem zabredel v moralno močvirje, opravičeval slovenskega bratomornega holokavsta, ki sta ga načrtno izvedli Komunistična partija in vojska pod njenim poveljstvom.

Ker Združeni ob Lipi sprave nočemo živeti v simbiozi z zločinom, največjim v vsej narodovi zgodovini, na kar nas tudi demokratična oblast navaja, se temu upiramo. Ne z nožem ali puško, marveč le z besedo, ki jo je komaj mogoče slišati, ker jo prekričijo močnejši.

Z besedo smo se uprli legalizaciji in verifikaciji povojnega bratomornega holokavsta, ki ga je predsednik opravičeval v Stockholmu. Predsednik Milan Kučan v intervjuju za Večer holokavsta ne opravičuje več z legitimnim in legalnim dejanjem takratne slovenske države, marveč to sramotno dejanje pripisuje kar zaveznikom, ko pravi, da je to uspeh povojne evropske ureditve, s katero "so zavezniki kaznovali nosilce fašističnih zločinov in nasilja", in da v revizijo te ureditve ne bi mogel privoliti. Velika zmota je v njegovem govoru o holokavstu, da je takratna

slovenska država okupatorjeve zločince in njihove sodelavce kaznovala v potsdamskem duhu. Potsdamski sporazum je bil sklenjen šele 2. 8. 1945 in se nanaša predvsem na reparacije in v njem ni niti besedice o pobojuh ali uničenju vojnih ali ideoloških nasprotnikov po končani vojni.

Nesprejemljiva je tudi predsednikova izjava v Večeru, da to, kar smo imeli Slovenci med seboj v tragičnem obdobju druge svetovne vojne, nima nobene zveze s holokavstom in genocidom in da je do bratomorne vojne - tu jo vendarle priznava - prišlo, ko je okupatorjem uspelo spreti in naščuvati Slovence na bratomorno vojno.

*Nasilje angleške vojske ob vračanju Kozakov
1. junija 1945 - Lienz - Avstrija*

Kot zgodovinar in pravnik, posebno pa še kot partizan in udeleženec vojne in revolucije (in tudi zobček v njenem kolesju) te predsednikove ocene odklanjam kot netočne in nasprotno dejstvom.

Ni res, da so okupatorji Slovence sprli med seboj. Res je le, da je okupatorjem to prišlo prav. Slovence je med seboj sprla Komunistična partija, ker je samo v sprtem narodu mogla računati na uspeh revolucije. Razklati narod in sloje v njem v revolucionarnem položaju, ki nastopi v narodovi stiski v vojni, to je vendar katekizem boljševidne revolucije! Da predsednik Milan Kučan ne bi poznal Leninovega dela Proletarska revolucija in renegat Kautsky v knjižici marksizma - leninizma, CZ Ljubljana 1950, in na strani 87 recepta v njej, kako razklati narod, ni verjetno.

Absurdna je predsednikova trditev, da to, kar se je zločinskega zgodilo med Slovenci neposredno po vojni, s holokavstom in genocidom nima nobene zveze. Pa se to vendarle ni zgodilo samo po sebi. Če tega niso storili ljudje, so to storile zveri. Zverinskost pa je predsednik Milan Kučan pred Stockholmom že večkrat obsodil, na mednarodni konferenci pa jo je legaliziral oziroma je to poskušal.

V svoji izjavi nas predsednik tudi opominja, da je bil na slavnosti v Frankolovem ob odkritju spomenika stotim obešencem. Sam, podpisnik kritike, bi se morda tudi udeležil slovesnosti, če ne bi dvomil o iskrenosti prirediteljev. Pri Stranicah je nekaj dni pred obešenjem talcev iz celjskega zapora Bračičeva brigada dvakrat napadla Nemce. V prvem napadu je bil med nekaj Nemci ubit tudi nemški celjski župan. Pri drugem napadu, ki sem ga neposredno vodil sam s svojo enoto, je padlo nekaj nemških vojakov in oficirjev. Takrat smo to šteli za pogumna in častna dejanja, čeprav smo se zavedali, da se bodo Nemci za naše akcije maščevali.

Kot vodja gibanja za narodno spravo na temelju resnice, štejem tretje odkrivanje spominske plošče v spomin žrtev pri Stranicah in kritizirani del Kučanovega govora v Stockholmu za poskus usmeriti pozornost javnosti na zločine okupatorja in odvrniti pozornost slovenskega naroda od množičnih morišč in grobišč, za katere se ve, kdo jih je opred 55 leti storil in kdo jih že 55 let uspešno ali manj uspešno prikriva.

Za Združene ob lipi sprave
Stanislav Klep, Kranj.

Kdo more doumeti?

*Kdo more doumeti,
kaj so čutili v duši popolne teme
in v srcu nedopovedljivega brepenenja
po materi, ženi, dekletu,
v cvetu mladosti
in pomladi narave,
ko so jih udarci zveri
v podobi satana,
zadržali razbičane in nage
na robu širokega protitankovskega jarka,
v katerem so ležala
nezasuta izkrivenčena trupla...?*

*Kdo more doumeti,
kaj so čutili v cvetju pomladi,
razbičani in nagi,
ko se je na robu brezna
vanje zarežala tema prepada...?*

*Kdo bo mogel kdaj doumeti
ljudi, v podobi zveri
in grozo tiste krvave slovenske pomladi??*

Proletarska revolucija

Priobčujemo znanstveno študijo prof. Dr. Angelos Baša, znanstvenega svetnika Slovenske akademije znanosti in umetnosti, o Karlu Kautskem - marksističnem teoretiku in po Leninovih besedah: "največja avtoriteta II. Internacionalne", kateri pa je odločno nasprotoval diktaturi proletariata.

Po Engelsovi smrti leta 1895 je bil Kautsky do 1. svetovne vojne najuglednejši marksistični teoretik in po Leninovih besedah "največja avtoriteta II. Internacionalne". Boljševizem (komunizem, A. B.) je odklanjal". Po 1. svetovni vojni je živel na Dunaju. Na začetku leta 1938 je emigriral na Nizozemsko, tam je umrl jeseni istega leta. Njegova vdova je med 2. svetovno vojno končala v Auschwitzu..

Od obsežnega dela Karla Kautskega se bomo ob 60. letnici smrti tukaj spomnili njegovega nasprotovanja diktaturi proletariata, tj. Vladavini, ki je od leta 1917 v Rusiji, od leta 1922 pa v Sovjetski zvezi omogočila toliko smrtnih žrtev in drugih vrst nasilja kakor nobena prejšnja vladavina v tej državi.

Kautsky je nasprotoval diktaturi proletariata že zelo kmalu po oktobrski, po novem koledarju novembrski revoluciji leta 1917

V družbenem razvoju, kakor ga je predvideval Karl Marx, ni bilo prostora za zahodne demokracije. Lenin jih je presojal takole: "Demokracija je država, ki priznava podreitev manjšine večini, tj. Organizacija za sistematično nasilje enega razreda nad drugim, enega dela prebivalstva nad drugim." Tej presoji je popolnoma ustrezala Leninova sodba o parlamentarni demokraciji.

(Kaj pravi dandanes k omenjeni Leninovi sodbi zadnji predsednik CK ZKS in neposredno potem predsednik slovenske države Milan Kučan, ko si z vsemi močmi prizadeva za sprejem Slovenije v Evropsko zvezo, ki jo šteje za skupnost demokratičnih držav, te pa so "boržuazne"? Če seveda pozna to Leninovo sodbo, ali če jo hoče poznati.)

Leninova najkrajša, vendar premalo natančna definicija diktature proletariata se glasi: to je oblast, ki je proletarijat "ne deli z nikomer".

Naslednja Leninova definicija diktature proletariata je natančnejša: "Revolucionarna diktatura proletariata je oblast, ki si jo proletarijat nasilno osvoji in jo z nasiljem izvaja nad boržuazijo, oblast, ki je ne vežejo nobeni zakoni." Slednjo definicijo je Lenin dvakrat dopolnil: proletarijat lahko "zmagala le, če zlomi odpor boržuazije, le, če nasilno stre

svoje nasprotnike." In:" diktatura proletariata prinese celo vrsto omejitev svobode za zatiralce, izkoriščevalce, kapitaliste. Te moramo zatreti, da osvobodimo človeštvo mezdnega suženjstva."

Oktohrska oziroma novemberska revolucija leta 1917 je v temelju spremenila politične razmere. S spremenjenimi političnimi razmerami so se nujno spremenile lastninske razmere. Dan po zmagi revolucije, se pravi 26. oktobra ozirom 8. novembra 1917, je bilo v odločbi Sovjetske vlade zapisano, da "se pravica do privatne zemljiške lastnine odpravi za vselej".

"Deklaracija pravic delovnega in izkoriščanega ljudstva" sprejeta na III. Kongresu sovjetov 5. januarja 1918, je ponovila, da je privatna zemljiška lastnina odpravljena in zakon o socializaciji zemlje je 6. februarja 1918 "potrdil odprave vsake privatne zemljiške lastnine".

Od Lenina izvemo: "Sovjetska oblast je takoj odvzela izkoriščevalcem na tisoče in tisoče.... najboljših zgradb...isto se zgodi z najboljšimi poslopji, dvorci, vilami, graščinami."

Samoumevno so naštetni in drugi ukrepi morali delno zbudjati odpor, v zvezi s tem je Lenin s posegi dveh vrst

S prvimi se je ponavljal, drugi so ostajali v okviru prvih, hkrati pa so bili novost:

"...Vas bomo naredili brezpravne, še več: odvzeli vam bomo kruh, kajti v naši proletarski republiki bodo izkoriščevalci brezpravni, bodo ostali brez ognja in vode, kajti mi jemljemo socializem zares..."

Tudi tokrat je bil Lenin zvest svoji definiciji diktature proletariata, kajti po njegovem je to **"oblast, ki je ne vežejo nobeni zakoni."**

Za izrecne **sovražnike** oktobrske oziroma novemberke revolucije leta 1917 in diktature proletariata, kot njenega neposrednega nasledka je po Buharinu, enem najbližjih Leninovih sodelavcev, **veljalo načelo: "Revolucija ne diskutira s svojimi sovražniki, revolucija jih pobija."**

Po revoluciji leta 1917 so to načelo neštetokrat udejanili. Tudi pri Buharinu. Med stalinskimi čistkami so ga na enem od procesov, tožilec je bil zloglasni Višinski, spoznali za sovražnika revolucije in njene države, obsodili na smrt in 15. marca 1938 ustrelili.

Razlog za to, da sta si Lenin in Kautsky nasprotovala o vprašanju diktature proletariata (in o večini drugih političnih vprašanj, A.B.), je videl Lenin v tem, da Kautsky po njegovi sodbi "ni zmožen postaviti vprašanje s stališča delavskega razreda," to pomeni s stališča, kakor postavi vprašanje on, Lenin (Po Leninovem zgledu je v Sloveniji vsaj do leta 1988 zadnji predsednik CK ZKS Milan Kučan postavljaj vprašanja s stališča delavskega

razreda tako, kakor je on pojmoval to stališče. Potem, ko so bile aprila leta 1988 napisane teze za t.i. pisateljsko ustavo, je Kučan izjavil: "Tu gre za tipično meščansko ustavo, ki je slabša od Žosiževe, ker Žosiževa je sicer meščanska ampak ostaja vsaj z eno nogo znotraj socializma in znotraj Jugoslavije.")

Iz Leninove presoje o zahodnih demokracijah je razvidno, da lahko pride delavski razred na oblast samo po revolucionarni, se pravi nasilni poti.

Kautsky je takole ločil razmerje med demokracijo in nasiljem: "Režim, ki je zakoreninjen v množicah, nima niti najmanjšega vzroka, da bi rušil demokracijo. Seveda pa se ne bo mogel vedno izogniti nasilju, če se bo pojavilo nasilje, ki bi hotelo yatreti demokracijo.

Režim, ki ve, da ima za seboj množice, bo uporabil nasilje samo zato, da demokracijo varuje!"

Igor

Sinji orel

*Zaprla ustnice mi je trobnoba,
Srce mi je prepregel zemlje prab,
Iz mojib polnih žil zdaj klije mah
In se razrašča daleč preko groba.*

*Iz mrtvih prsi pa mi brast poganja
Ves mlad in lep, kot jaz sem bil nekoč. . .
Ah, kje so časi, ko sem vriskajoč
Šel mimo oken - časi vasovanja?*

*Ubili so mladost mi polnem cvetu -
Saj se še ni natočil v satje med!
V sijajnem vzponu padel sem zadet
Kot sinji orel v najbolj drznem letu.*

*V domačib gorah sem neznan segnil. . .
Le brast mi šepeta, raztoč nad glavo:
Oznanjam svetu tvojo mrtvo slavo:
za dom je domobranec kri prelil!*

Ko se je krepila slovenska pomlad —
Junija 1988 so si Slovenci prvič drznili tako množično javno izraziti svoj protest in nestrinjanje z represivnim režimom.

Padalci

Spomini Petra Wilkinsona

Znani angleški častnik in diplomat Peter Wilkinson, rojen leta 1914, ki je kot član SOE na čelu misije Clowder prebil tri mesece pri slovenskih partizanih devetega korpusa, je na 253 straneh izdal knjigo spominov Foreign Fields (Tuja bojišča) pri založbi I.B. Tauris Publishers (London-New York 1997).

Nanjo je opozoril že zgodovinar dr. Dušan Biber v članku Dvojna zvestoba britanskega častnika (Delo 13.sept. 1997, str. 32)

Wilkinsonova knjiga, ki seveda mnogokje sega na področje, ki zadeva slovenske padalce, bi nedvomno zaslužila prevod v slovenščino, saj veliko govori o Slovencih, o tržaškem in tudi širših vprašanjih.

Ameriški padalec Stante

V Buenos Airesu v Argentini je 19 oktobra 1999 umrl Jože (za domače Stane) Stante, ki je sodil v skupino slovenskih vojnih ujetnikov v Afriki, ki so jih za spust s padalom v Slovenijo pridobili Amerikanci, ne Angleži.

O tej skupini ni veliko znanega. Stante, ki je zadnje čase bolehal, je prejel izvode Mladike, ki so obravnavali usodo "primorskih padalcev". Lani je napovedal, da se bo oglasil s kako opombo ali spominom, žal pa se to ni zgodilo. Za zgodovino bi bilo koristno, če bi to storil kdo izmed njegovih soborcev.

Stante se je rodil v Vojniku pri Celju leta 1923. po zasedbi Jugoslavije so ga mobilizirali Nemci. Bil je na Tirolskem, nato menda devet mesecev v Afriki, kjer so ga ujeli zavezniki. Bil je v taboriščih v Aleksandriji in Haifi. Poznal je sicer prof. Rudolfa, vendar ni bil v njegovi skupini. Kakih deset Slovencev so namreč v Egiptu in Palestini vežbali Amerikanci. Na podlagi dogovora o enoletni misiji so ga s padalom odvrkli na Dolenjsko. Kasneje se je iz Dalmacije vrnil s podmornico k svoji enoti, vendar so ga nato še enkrat spustili v sovražnikovo zaledje, tokrat na Koroško, kjer je bil položaj že tak, da ga Nemci niso več resno iskali. Z Amerikanci je bil nato v Trstu skupno še z dvema Slovencema, ki sta imela za sabo enako pot.

V Brdih se je seznanil z bodočo ženo Vero Matjač. Poročila sta se 13.

septembra 1947 v Kojskem. Ker se z njo ne bi mogel izseliti v ZDA, je pustil vojaško službo in si uredil pot v Argentino, kamor je odšel leta 1948.

Te podatke mi je 21. oktobra posredovala nečakinja Stantetove vdove, prof. Tatjana Koršič Gerdol iz Trsta, ki je septembra obiskala sorodnike v Argentini in z njimi obnavljala tudi te spomine. Prijazno je tudi posodila sliko Staneta in Vere Stante na dan poroke, katero tu objavljamo.

Stante se je pred odhodom v Argentino v Bagnoliju seznanil z "angleškim" padalcem Venčeslavom Ferjančičem, ki sedaj živi v Argentini, kot edini preživeli iz trojke Anton Božnar-Bojan Koler. Venčeslav Ferjančič, ki so ga kot prvega Angleži spustili k slovenskim četnikom v noči od 17. na 18. marec 1943.

Ferjančič mi je že v pismih z dne 12. in 15. aprila 1996 in v prilogi, ki jo je uporabil Jože Vidic v knjigi "Angleški obveščevalci - vohuni ali vojaki," omenil, da je bil Stante dalj časa v štabu v Kočevju, potem tudi na Štajerskem in Koroškem, pri ameriški misiji. Dobro je poznal Alojza Sivca (izginil jeseni 1945), ki je v Kočevju delal vzporedno z njim (pri ameriški misiji) in druge padalce. Leta 1959 sta Ferjančič in Stante v Argentini odpla tovarno za embalažo in ostala povezana do konca.

V Ferjančičevih zanimivih, delno že objavljenih spomini je bila obdelana smrt Bojana Kolerja (Mladika 1995, št. 9. str. 198-202), ki so ga zaradi stikov s partizani ubili sami četniki. Z objavo kratkega dokumenta pa začenjam obravnavati delo in izginotje tretjega člana trojke, ki se je spustila k slovenskim pripadnikom Jugoslovanske vojske v domovini (slovenski četniki ali "plava garda), Antona Božnarja - Blaža, ki so ga ob razsulu Italije ujeli partizani in je nato izginil.

Mladika, Trst.

Padalci, ki so izginili

Uredništvo Mladike je po zaslugi urednika gospoda Iva Jevnikarja dokumentiralo poboj nekaterih primorskih rodoljubov, ki so se bili med vojno v severni Afriki prostovoljno javili angleškim vojaškim institucijam v boj za svobodo svoje domovine Slovenije, takrat še predvsem proti Mussolinijevi Italiji. Vam osebno in vsem drugim gre vse spoštovanje in priznanje za to odločitev in prav je, da se vam vsem država Slovenija zahvali in vas odlikuje z Znakom svobodne Republike Slovenije.

Prav gotovo se sprašujete, zakaj se ravno jaz iz drugega konca domovine, izpod Pohorja, tako močno zanimam za vašo usodo, življenje in pomor tkzv. "angleških padalcev."

V enem stavku: tudi pri nas na Štajerskem je naročilo vodstvo KPS tajni umor mladeničev, ki smo jih mi tajno privedli k partizanom na Pohorje, kar smo pa mi šele tik pred zlomom komunističnega režima izvedeli. Dejstvo torej je, da je partija že med borbo, katero je potem sama označevala kot revolucijo, enostavno likvidirala tiste Slovence, ki so ji bili pri realizaciji socializma na poti. Mi vsi tega nismo vedeli. Oblast je po

Ivo Božič, Stanko Simčič, Cvetko Šuligoj, še živeči padalci, zapisali od leve na desno

osvoboditvi uničila vse dokaze in sledove.

Vi g. Simčič ste v zadnji Mladiki opisali vašo pot med partizane, ki nam potrjuje veličino vaše osebne in narodne zavesti in zato ste bili od predsednika Republike Slovenije gospoda Milana Kučana odlikovani v Ljubljani koncem leta 1999.

Vi nam takole pripovedujete: "Žal pa so nas nekateri dejavniki vedno sumničili "anglofilstva", kar je bil takrat zločin. To se je vedno bolj stopnjevalo, tako da so ob koncu vojne začeli nekateri "padalci" izginjati. Dolga leta nismo vedeli nič o tem. Le počasi nas je začelo zanimati, kam so šli ti ljudje, v nič se niso mogli pogrezniti.

Po padcu "berlinskega zidu" se je tudi pri nas občutilo svobodnejše ozračje in tako je resnica prišla na dan. Žal tragična in nečloveška... Konec citata.

*Se niso nikoli + Kajen - Savelj prof.
Alan - Širca - prof. Rudolf - Semolič
- Božnar -
Stoje Ferjančič - Križmančič - Sivec
1942*

Tečajniki radiotelegrafskega tečaja v Kairu leta 1942. Od leve na desno sedijo: kap. Alan (predavatelj), Alojz Širca, prof. Ivan Rudolf iz Podnanosa pri Vipavi, pred drugo svetovno vojno profesor na trgovski akademiji v Ljubljani, Radoslav Semolič in Tone Božnar; od leve na desno stojijo: Venceslav Ferjančič, Miroslav Križmančič in Alojz Sivec. Od teh je živ le še Venceslav Ferjančič, ki živi v Argentini.

Napisali ste s srčno krvjo te hudo boleče stavke, to čutim. Tudi meni silijo solze v oči. Čutim se z vami prevaranega in zlorabljenega s strani slovenskih komunistov, ki se sami imenujejo "narodne osvoboditelje"

Dovolite mi, da zapišem svoje pomisleke okoli zadeve "padalci", ki so "izginili". Vprašujem vas vse, zakaj ste sploh sprejeli odlikovanja iz rok tega predsednika države, ki je moralno-politično odgovoren za to "žal tragično in nečloveško resnico", kot sami pravite? Zakaj ste šli v Ljubljano po odlikovanje ne da bi izvedeli kje so pokopani vaši tovariši, ki so izginili, ker so bili pobiti? Zakaj niste vstali in zahtevali od predsednika, da končno razjasni in očisti vso zgodovino KPS in NOV? Molčali ste in prepustili umorjene borce usodi, nekje so zasuti in pozabljeni. Partija ve kje, pa molči.

Napisali ste, da je zdaj prišla resnica na dan in je z odlikovanjem padalcev "končano obdobje sumničenj." Morda bo kdo kdaj ob pogledu na odlikovanja v Goriškem muzeju rekel: "Kakšni domoljubi so bili ti fantje!"

Temu bo res tako, ampak naši potomci pa ne bodo vedeli za vso resnico. Ne bodo vedeli, da so bili zahrbtno mučeni, ti primorski fantje in skrivaje likvidirani od članov t.i. "Narodnoosvobodilnega gibanja" - Komunistične partije Slovenije. To je naša tragika, da molčimo zdaj vsi, da ne bi svet zvedel resnice.

Oprostite mi, če vam moja premišljevanja niso všeč. Verjetno jih ne bodo objavili. Tako bi morda dospel do prepričanja, da je duhovno hlapčevstvo res naša karakteristična lastnost.

Luč je in Bog je,

Radost in življenje.

Svetlejši iz noči zasije dan,

Življenje mlado vre iz starih ran

In iz trobnobe se rodi vstajenje.

Pisatelj Ivan Cankar

Pomisleki po razstavi Temna stran meseca

V Ljubljani se je 31. januarja v Muzeju novejše zgodovine zaključila zelo zanimiva razstava Temna stran meseca - kratka zgodovina totalitarizma v Sloveniji. Nadpovprečen obisk, okrog 12.000 obiskovalcev, je pokazal, da Slovenci želijo še kaj izvedeti o času, ki so ga preživljali v bivši Jugoslaviji. Ob razstavi so bili napisani najrazličnejši komentarji kot tudi doživetja. Eno je gotovo: Razstava je presegla vsa pričakovanja. Na njej pa smo lahko videli in tudi brali marsikatero pomanjkljivost.

Imel sem srečo, da sem si razstavo lahko ogledal vodeno, skupaj s skupino profesorjev, ki poučujejo novejšo zgodovino. Vsi po vrsti so zatrjevali, da niso spoznali nič bistveno novega, ker so takšne razstave postale aktualne od padca berlinskega zidu dalje in jih je bilo možno videti tudi drugod po nekdanji vzhodni Evropi.

Ob sami razstavi pa se mi je porodila misel: "Zakaj sta bila mogoče slučajno, ali pa nalašč (?) - izpuščena dva tipa ljudi, s katerimi je jugoslovanska UDBA krepko obračunavala in častno spadata v sklop te razstave?"

V prvo skupino bi lahko postavili prebežnike. To so bili tisti, ki so bili tako ali drugače povezani s problemi ob državni meji. Na Primorskem kot tudi na Štajerskem smo poznali več takšnih oseb, ki bi jih lahko uvrstili v tri skupine. Prvo predstavljajo tisti, ki so zbežali iz Jugoslavije in so se zopet ilegalno vrnili. Nekateri pa so se vrnili celo legalno. Ko so spoznali, da jim pretjio zasliševanja in preganjanje, so se odločili za emigracijo. V Italiji so spoznali, da niso zaželeni, saj je ta imela vse politične arhive, še zlasti iz tistega ozemlja, ki je po 15. septembru 1947 pripadlo Jugoslaviji. Med te bi lahko prišteli tudi marsikaterega Tigrovca.

Drugo skupino sestavljajo tisti, ki so ilegalno šli iz Jugoslavije, pa jih je tam zunaj obšlo domotožje in so se vrnili. Teh ni bilo malo, zlasti med mlajšimi. Ko so eni in drugi zopet prišli v Jugoslavijo, so sledila zasliševanja, vendar je velika večina kmalu dobila službe. Režim jih je s pridom uporabil v tedanjih kmetijskih zadrugah, kmetijskih državnih posestvih in podobnih ustanovah kot pisarniške uslužbenke. Se razume, da so s službo bile povezane tudi določene zahteve, še zlasti vohljanje za UDBO. Med temi so se dobili mnogi, ki so zelo pogosto prihajali v župnišča, na cerkvene pevske vaje ali so bili celo organisti.. Njihova naloga je bila poročanje o določenih

stvareh, ki so tedaj zanimale državno oblast. V to skupino bi postavil kot tretje tudi tiste, ki niso nikoli prestopili meje, so pa lahko kje izrazili željo ali pa jih je kdo enostavno obtožil, da bodo zbežali. Zaradi tega so bili kaznovani od zasliševanj in zaporov pa do ječe na Golem otoku.

Velika skupina, ki na razstavi tudi ni bila predstavljena, sestoji iz vseh tistih naših slovenskih kmetov, ki so nasprotovali agrarni reformi. Teh ni bilo malo. V spomin mi prihajajo grozljive zgodbe, kot bi jih gledal v kakšnem filmu. Spominjam se kmeta iz Selške doline, ki so mu odvzeli najlepši gozd, na katerega je bil zelo navezan, saj sta ga z očetom negovala dve desetletji. Nekega dne so prišli iz Loke možje postave z nemškimi vojnimi ujetniki v spremstvu policije in gozd barbarsko posekali. Kmet je za dobro leto od žalosti umrl. Vzorna kmetija je danes kup razvalin in robidovja, ker so se domači iz obupa preselili v Škofjo Loko in zaposlili v tovarni. Drugi primer iz Cerkljanskega. Kmet se je upiral, da ne da senožeti, da bi jo uredili za združni pašnik. Prišli so, senožet ogradili in pripojili k ostalemu delu, ki so ga nacionalizirali. Kmet se je upiral in zatrjeval, da bo zemljo s silo dobil nazaj. Čez nekaj dni ga je nekdo zvečer, ko se je vračal iz vaške mlekarne, kamor je odnesel mleko, krepko pretolkel, da je obležal in kmalu za tem umrl.

V Soški dolini so se spomnili, da bi bilo dobro, ko bi gojili sadje. Meni nič, tebi nič, ne da bi koga vprašali, so prišli, povedali, da je ta in ta njiva nacionalizirana. Pripeljali so traktor, začeli orati, v primerni razdalji je stala policijska patrolja, če bi se kaj dogodilo. Zemljo so pobrali, jo zanemarili in danes se trudijo, da bi iz tiste gmajne zopet uredili njive.

Nepozabni so dogodki iz Prekmurja, kjer so se dogajale stvari, ki presegajo ne samo srednji vek, ampak so dobesedno barbarske... V sodnijskih arhivih v Škofji Loki, Murški Soboti, Kranju pa tudi na Primorskem, bi se dobilo čudovito gradivo, ki bi se ga splačalo obdelati. O vsem tem na tej razstavi ni bilo nobene omembe.

Agrarna politika je naše obmejno slovensko ozemlje tako izpraznila, pa ne zaradi migracije, ki naj bi zajela ves evropski gorski svet, ampak predvsem zato, da bi tu nastala mrtva cona, ki bi bila lažje vojaško obvladljiva zaradi meje. Pri brskanju po časopisih iz tiste dobe nas je dobesedno sram, kaj vse se je počenjalo s parolo "za blagor našega naroda!" Prav tako tudi ne moremo mimo nekaterih zapisov, ki so tedaj vse to poveličevali, kot našo slovensko narodno dobrobit. Isti novinarji pa danes pišejo zelo drugače, kot so tedaj.

Ob vsem tem pridemo do spoznanja, da razstava Temna stran meseca, kot tudi stalna razstava v Muzeju novejšje zgodovine - Slovenci v XX stoletju, nekaj zamolčujeta. Obiskovalec pogreša dokumentacijo o koreninah

povojne diktature. Te so pognale že med revolucijo v času okupacije.

Ob morebitnem obisku te razstave, ki bo še, kjerkoli že, bi bilo dobro, če bi se spomnili tudi na ta zapis.

Dokument okrajnega komiteja ZKS Celje

Zapisnik V. Razširjene seje z dne 28. junija 1954

Tov. Leskovšek *Franc* - Luka:

Ne vem kaj Vam je padlo v glavo, da govorite o veri. Naša linija proti veri je jasna in bo taka ostala. Cerkev je ločena od države, to je stara pesem. Danes partije ne more hoditi v cerkev. Človek, ki bo posečal verske obrede, ne more postati komunist. Ne pa govoriti o tem, da komunist ne sme hoditi v cerkev, takega človeka sploh v Partijo ne smemo sprejeti. V začetku smo postavili ta princip:

1. Nekdo, ki se ne strinja z našo linijo, ne more biti komunist.

2. Kdor ni aktiven, ne more biti član Partije. Noben komunist ne sme hoditi v cerkev. Mi smo nasprotniki vere. Mi vemo, da je vera šašava stvar. To je strašilo za ljudi. Vera v 20. stoletju ne spada več v našo stvarnost. To je stvar, ki je bila pred 500 leti, danes pa je to neumnost.

Tisti ljudje, ki so nagnjeni k veri, niso sposobni za življenje v dobi tako visoke tehnike kot je danes. Zato se borimo proti temu, da bomo imeli sposobne ljudi. Mi se proti veri moramo stalno boriti, vendar na tak način, da se bomo borili proti duhovnikom, ampak duhovnike bomo onemogočili takrat, kadar bomo imeli prazne cerkve. Duhovnik pri pametnih ljudeh, ne bo imel kaj delati. Proti veri se bomo borili s tem, ko bomo ljudi izobraževali. To je danes naloga komunistov, da ljudi izobražujejo, da jim dokažejo, da je vera in klerikalizem oslarija. Zakaj gre mladina k cerkvenemu pevskeemu zboru. Zato ker je tam boljše. Mladina gre tja, kjer se bolj rezvedri. Naša pevska društva niso dobra, preveč mlačna, zato gre mladina tja, kjer je bolje. Za to so krivi komunisti in naše organizacije.

Sedaj je poletje. Poglejte v delavnice, v tovarne, šolsko mladino itd. V tovarnah delavci delajo, nekdo se mora dobiti, ki bo povabil cel kolektiv v nedeljo na izlet, tam jim bo začel govoriti o raznih problemih, ljudje ga bodo radi poslušali, če bo znal povedati. Na ta način se pridobi ljudi. S šolsko mladino je ravno tako. Namesto, da bi otroke učili latinščino, naj jim raje profesorji povedo o nastanku sveta. Otroci bodo radi poslušali. Potem pa jim bo duhovnik razlagal nastanek sveta in otroci bodo začeli premišljevat ter prišli na to, da ima učitelj prav, ki jim je znanstveno razložil, ne pa far. Tako se osvaja mladino...

Monika Kokalj Kočever
Muzej novejšje zgodovine
Celovška 23
1000 LJUBLJANA
SLOVENIJA

Gorenjsko domobranstvo

Matične postojanke Gorenjskega domobranstva so imele nadzor nad manjšimi postojankami. Tako je bila Škofjeloška postojanka matična postojankam Sopotnici in S. Križu, postojanka Brezje postojankama Ribno in Kamna Gorica, pod postojanko Domžale sta spadali postojanki Dolsko in Šentvid pri Lukovici. Postojanka Litija pa je bila matična postojankama Kresnice in Vače. Gorenjske domobranske postojanke pa so odgovarjale izpostavam varnostne policije Kranj, Škofja Loka, Kamnik ali Litija.

Na Gorenjskem je bilo v okraju Domžale nekaj čez 14.000 ljudi, na kranjskem 20.000, litijskem 16.000, kamniškem 17.000, škofjeloškem 30.000, trziškem 9.000 in jeseniškem 22.000. Razen v jeseniškem in delno trziškem okraju so bile postojanke Gorenjskega domobranstva razporejene povsod po Gorenjski. Gorenjski domobranci predstavljajo 3% prebivalstva. Skupaj z Nemci so bili dovolj močni, da partizani v ravninski del skoraj niso prihajali.

Pozno jeseni 1944 so pri akcijah domobrancev sodelovali tudi četniki Gorenjskega četniškega odreda. Oktobra 1944 so v vasi Srednji Zalog partizani napadli gostilno v kateri so bili četniki in domobranci. Padlo je 19 četnikov, med njimi tudi novi poveljnik Gorenjskega četniškega odreda Franc Jerebič. Partizani so isto noč napadli tudi lahovško postojanko, vendar so četniki pomagali domobrancem odbiti napad. Nato se je večina četnikov porazdelila po postojankah Gorenjskega domobranstva, desetina četnikov, ki jo je vodil Janez Borštnar pa je te postojanke povezovala. Konec leta je skupina četnikov odšla v bazo jugovzhodno od postojanke Sv. Jošt, glavnino pa so pustili med domobranci.

Posebno pozornost so na domobranskih postojankah posvečali kulturi in propagandi.

Na postojankah so imeli pevske zборе. V Voklem so igrali igro Po desetih letih in Trije ptički, v Smledniku pa igri Krvava Španija in Podrti križ.

Izdajali so časnik Gorenjec, Gorenjsko domobranstvo in časnik Zlatorog. Iz Ljubljane pa so dobivali tudi časnike Slovenec, Slovenski dom, Slovensko domobranstvo in druge.

Postojanke so obiskovali kurati. Na Gorenjskem so bili kurat Viktor Zorman, na postojanki Gorenja vas Alojzij Finžgar, v Škofji Loki Tone Klobovs, kuratsko službo pa so opravljali še Jože Cvelbar, Ivan Dolšina in

Odlaganje orožja

Boris Kreč. S četniki je prišel na Gorenjsko jeseniški kaplan Andrej Križman. Ilegalno so prihajali na Gorenjsko tudi lazarist Jože Mejač ter bogoslovca Jože Bitenc in Pavle Krajnik. Na domobranski postojanki je bil tudi študent teologije Anton Perme.

Po maši so bili pred cerkvijo pogosto organizirani propagandni govori v katerih so kot glavna gesla domobranstva navajali besede Mati, Domovina, Bog. V Gorenjskem domobrancu v marčevski številki leta 1945 pišejo: "Bog! Najvišje, najlepše, neskončno ljubeznivo in pravično bitje. Milostljivo se je sklonil do naših pradedov, ki so živeli v temi nevere in pokazal jim je svojega križanega sina, ki je umrl in vstal zanje, da bi tudi oni večno živeli, dasi so majhen in skromen narod. Naši pradedje so

verovali. Odslej je Bog po svoji materi Mariji trosil blagoslov na naš narod, k nam je prišel in še prebiva in blagoslavlja in našim borcem naklanja zmage nad skritimi in srditimi in mogočnimi sovražniki. Narod! Moč, sloga, veselje skupnega življenja, zavest bratstva. Narod, to sem jaz in to si ti in je ona in on, iste krvi, vsi, ki radostno in ponosno priznamo, da smo Slovenci, iste krvi in jezika...Domovina! Vsi jo poznate, zemljo rojstva in smrti, od pesnikov tolikokrat opevano. Lepa domovina, ime pove več kot opisi. To je treba čutiti!"

Narodni odbor je na seji 21. januarja 1945 sprejel uredbo o ustanovitvi Slovenske narodne vojske (SNV). Slovensko domobranstvo naj bi bilo preimenovano v Ljubljansko divizijo, četniške enote skupaj z Melaharjevimi štajerskimi četniki bi sestavljale Dravski odred, Slovenski narodni varnostni zbor bi se imenoval Primorski odred, Gorenjsko domobranstvo oziroma Gorenjska samozaščita pa Gorska divizija. 6. aprila 1945 je Narodni odbor v štab Ljubljanske divizije imenoval častnike, ki so sestavljali tudi organizacijski štab Slovenskega domobranstva.

Na blejski konferenci od 1. do 3. marca 1945 je Leon Rupnik želel mobilizirati v svoje vrste vse moške na Gorenjskem. Mobilizacijo na Gorenjskem pa je višji vodja SS in policije v 18. vojnem okrožju general Erwin Roesener dovolil šele v prvih dneh maja, ko praktično ni bila več izvedljiva. Izdal pa je posebno dovoljenje, po katerem naj bi se bataljon Gorenjskega domobranstva uril v Ljubljani. Tako bi nastalo enotno domobranstvo na obeh straneh demakracijske črte.

Narodni odbor je sklenil konec aprila 1945, da se morajo enote umakniti. V Gorski diviziji v kateri so bili gorenjski domobranci, je bil načelnik štaba Milko Pirih, šef sanitetnega odseka je bil dr. Janez Janež, šef. Obveščevalnega odseka Ernest Hirschegger, verski referent dr. Pavle Robič, poveljnik 10. brigade Janko Habič, 12. brigade Franc Rigler, 14. brigade Marijan Fludernik, 16. brigade Jože Vidmar, 17. bataljona Mirko Kepic, 18. bataljona Jože Jenko, 33. bataljona Dane Hribar, 22. bataljona Ivan Smole, 42. bataljona Štefan Jeretina in 12. bataljona Vinko Novak. Za seznam mož je bil odgovoren tajnik odbora dr. Albin Šmajd.

3. maja 1945 je bila v dvorani sokolskega doma na Taboru razglasitev slovenske narodne države v okviru kraljevine Jugoslavije.

Mirko Pirih je poročal, da je "vsa Gorenjska z navdušenjem proslavljala veliki dan (3. maj 1945). Raz javnih poslopij in hiš vise slovenske zastave. Zvonovi potrkujejo neprestano. Ob treh ponoči bodo zazvonili zvonovi gorskih vasi pod Krvavcem in Kamniškimi planinami. Fantje si natikajo šajkače, z okrašenimi kolesi se vozijo po vaseh. Pod Storžičem gore kresovi.

Jutri bodo ljudska zborovanja. Obvladujemo javno mnenje. Zmagali bomo."

5. maja 1945 so se vsi člani Slovenske narodne vojske strinjali, da se umik začne.

Gorska divizija bi branila območje Kranja, nadzorovali bi vse komunikacije, ki vodijo v Kranj in naselja v bližini. V mestu pa bi organizirali obveščevalni center, stalno objavnico pa bi postavili na Št. Jošt, od koder bi lahko nadzorovali ves ravninski in gorski del škofjeloškega in kranjskega območja. Prišel je ukaz, naj se postojanke utrdijo, si priskrbijo orožje in pravočasno umaknejo zalogo orožja in hrane za obrambne linije..

Ukaz za umik Gorske divizije je izdal major Mirko Bitenc. Gorenjske domobrance je vodil major Mehle. Umaknili so se proti Kranju in naprej proti Ljubelju.

Vračanja, Kranj, maj 1945

(Foto Slavko Smolej. Slika hrani muzej nov. slov. zgodovine)

"Slovenija v borbi za svobodo v dobi okupacije"

Iz arhiva SLS (nadaljevanje)

Narod zgrabi za orožje

A.Vaške straže

a)Ustanovitev.

Komunistična stranka, ki je vodila Osvobodilno fronto, je hotela slovensko ljudstvo, ki je bilo v ogromni večini nasprotno komunizmu in njegovi diktaturi, za vsako ceno prisiliti, da klone in se neha upirati zahtevam komunistične OF.

Ko so komunisti uvideli, da ne morejo uspeti s samo propagando so začeli pobijati najprej posameznike, potem pa tudi cele družine in večje skupine.

Stanje v Sloveniji je postalo neznosno. Naj to ponazori nekaj zgledov:

V dneh pred Vnebohodom leta 1942 sta šla dva člana SL v Suho Krajino utrjevati organizacijo legije. Obiskala sta Zagradec, Ambrus, Hinje, Šmihel pri Žužemberku, Žužemberk, Ajdovec in Dobrnič. Že teden dni pred njunim prihodom je bil v avtobusu na poti iz Stične v Žužemberk ubit član SL Požun France, organist v Žužemberku. Ko sta ta dva stopila v avtobus, ki je še kazal sledove atentata, sta na obrazih potnikov takoj razbrala veliko vznemirjenost. Bali so se novega partizanskega napada. Med seboj so govorili skoraj izključno samo šepetaje in deloma celo z nemimi znaki. Ko sta člana SL izstopila in obiskala svojega prijatelja, je ta od strahu prebledel. Po njegovi poznejši izjavi se je resno bal za njuno življenje. Pričakoval pa je tudi preganjanje po partizanih, da bi kdo izvedel za ta obisk v njegovi hiši.

Člana legije sta iz pripovedovanja vseh legijskih zaupnikov Suhe krajine ugotovila, da je bil že takrat položaj ljudstva neznošen. Partizanski odred iz Sela-Šumberk se je namreč nenadoma pojavil ponoči zdaj v tej zdaj v drugi vasi, jo obkolil, prebivalce zbudil in vse odrasle brez razlike spola in poklica tiral na nočni sestanek. Te sestanke so nalašč organizirali v hišah svojih najbolj odločnih nasprotnikov, da bi okupator če bi zvedel za tak sestanek, mučil lastnika hiše in njegovo družino. Na sestankih so postavili

odbore vaške zaščite. Vsaj v začetku so v te odbore prisilili večinoma ljudi, ki niso bili njihovega mišljenja. Upirati se ni smel nihče, ker bi se s tem izpostavil nevarnosti, da ga ubijejo. V odbore vaške zaščite so dajali svoje nasprotnike zopet le zato, da se jih znebe, če bo okupator za odbore zvedel. Za to so skrbeli često komunisti sami. Zgodilo se je namreč, da so partizani ob pobegu pred Italijani na steno prve hiše v vasi, iz katere so bežali, nalepili list z imeni odbornikov tamkajšne vaške zaščite. Te so Italijani nato polovili in pobili.

V Hinjah sta člana SL po obnašanju gostov v županovi gostilni takoj opazila zopet nevarnost. Tamkajšnji duhovnik Novak Henrik, ki so ga partizani par tednov nato mučili in umorili, ju je sam prosil, da naj radi lastne varnosti čim preje odideta. Vrnila sta se takoj v Ambrus, kjer sta imela na večer sestanek z nekaterimi legijskimi člani. Že preje pa sta ugotovila, da sta bila stalno zasledovana in da se morata samo izrédni naglici v kretanju zahvaliti, da sta iz te mreže prišla živa.

Tiste, ki sta jih legijca obiskala na svojem potu, so partizani klicali na odgovor.

Vsepovsod sta ugotavljala, da je ljudstvo že močno ustrahovano in da želi, naj bi jih kdorkoli tega terorja rešil. Opazila sta tudi, da se je ljudstvo že samo tiho pripravljalo na oborožen spopad s terorističnim komunizmom.

Podobno ozračje je vladalo tudi drugod.

V okolici Novega mesta so se n.pr. na posameznih po Italijanih ne kontroliranih krajih od marca 1942 dalje že nahajale manjše partizanske edinice. V aprilu so začele ogrožati zlasti ozemlje občin Šnihel in Toplice. Mobilizirali so nasilno posamezne ljudi, ki so jih deloma pobili, deloma pa vključili v svoje borbene edinice. V maju je delavnost in napadalnost partizanov še posebno narasla.

Zato so se v sredi maja zbrali na tajnem informativnem sestanku pri podžupanu Hrovatu na Petanah (bčina Šmihel-Stopiče) zaupniki od partizanov ogroženih vasi: Petane, Šmihel, Boričevo, Vrh, Ribnica ter Škrjanče in Birčna vas. Zbrani možje in fantje so ugotovili, da bi bilo prav, če se organizirajo in tako sami sebe branijo, ker bodo sicer prej ali slej vsi drug za drugim sami padli. Zato so sklenili, da bodo sicer podnevi delali še naprej kakor doslej, da pa se bodo ponoči skupaj skrivali in oboroženi varovali svoja življenja. Ta sestanek pa je bil po neprevidnosti enega izmed navzočih odkrit in so partizani nato vse udeležence omenjenega sestanka odpeljali in pobili. Preostali možje in fantje so od tedaj naprej hodili spat

v gozd in razna druga skrivališča.

Iz teh mož in fantov je nastala čez nekaj dni v gozdu blizu Velikih Škrjanc oborožena ilegalna enota, ki jo je vodil Ivo Lah iz Šmihela. Stvar pa ni ostala tajna, komunisti so za njo zvedeli. Začeli so edinico zasledovati. Zasledovali pa so Laha in njegove ljudi tudi Italijani, ki so njenega poveljnika Ivana Laha ubili, nato obkolili vas Šmihel, aretirali mnogo šmihelskih fantov in tako preprečili ojačenje ilegale.

Naj prikažimo položaj še v notranjskih občinah, n.pr. v občini Št. Jošt nad Vrhniko. Član SL Žakelj Jakob iz Št. Jošta popisuje razmere takole:

""Ko sem se jeseni leta 1941 vrnil z družino iz Srbije nazaj v domovino, so me po par tednih že začeli loviti organizatorji OF. Na različne načine so me skušali pridobiti, da bi vstopil v krog OF in začel delati zanje. Do Božiča leta 1941 sem se odgovoru previdno izmikal. Tedaj pa so se tu in tam že pojavili oboroženi partizani ter mi začeli groziti.

Dne 3. marca so komunisti napadli italijansko posadko na Korenu nad Horjulom, nakar so Italijani požgali več kmetij v župniji, ljudi pa odpeljali v internacijo.

Z 19. aprilom 1942 pa se je začel križev pot naših ljudi. Tega dne je namreč prihrumelo v Št. Jošt okoli 150-200 dobro oboroženih partizanov.

Vračanja, Kranj, maj 1945

(Foto Slavko Smolej. Sliko hrani muzej nov. slov. zgodovine)

Vse vaščane so prisilno nagnali v gostilno Skvarča. Sem so pripeljali tudi župnega upravitelja g. Cvelbarja, ki je bil v Št. Joštu šele par mesecev. Kot obtoženca so ga postavili za mizo ter mu očitali njegove pridige. Ukazali so mu, da ne sme več ubogati svojega škofa, temveč se ravnati samo po navodilih, ki jih izdaja OF. Župnišče so nato izropali.

Isti večer ob 11. uri je nekdo začel razbijati po vežnih vratih moje rojstne hiše, kjer sem stanoval s svojo družino. Od moških sva bila tedaj doma samo najmlajši brat in jaz, dva brata sta se namreč tedaj nahajala v italijanskih zaporih. Ker sva tedaj ugotovila, kdo razbija, mu nisva hotela odpreti. Podrli so vežna vrata in vdrli v hišo. V notranjosti hiše so razbili 7 vrat. Ko so me dobili, so me zvezali in odpeljali. Tedaj sem bil prepričan, da se bo z menoj zgodilo isto, kot se je zgodilo z nekaterimi našimi ljudmi v Ljubljani in po deželi. Peljali so me v Št. Jošt. Skozi vso pot sem dobival krepke zaušnice. V Št. Joštu so me peljali v hišo, kjer so bili zbrani vsi ostali šentjoščani. Tu so me postavili pred neko sodišče. Mislili so, da me bodo z raznimi očitki pred zbrano šentjoško javnostjo oblatili in napravili vtis, da so me ljudje obsodili. Ker sem jih pri tej obravnavi z odločnimi in stvarnimi odgovori spravil v zadrego, so nehali z izpraševanjem. Ljudi so spustili domov s pripombo, da je to zadnji opomin, naj Št. Jošt krene na drugo pot, sicer bodo oni napravili svoje, in pri tem kazali na revolver. Mene so ponovno zvezali in odpeljali s seboj v gozd. Tedaj sem gledal smrti v obraz. Kaj me je rešilo, še danes ne vem. Ko sem stal pred partizansko strojnico, sem jim med drugim rekel tudi tole: "Če sem s tem, da so mi Nemci zaplenili posestvo, na katerega sem bil toliko navezan, mene pa z družino brez obleke in denarja odpeljali v Srbijo, to zaslužil, da me sedaj ubijejo bratje Slovenci, potem sprožite, pripravljen sem tudi na to."

Nekaj dni pozneje so komunisti vdrli v hišo posestnika Šubica Jakoba iz Št. Jošta št. 12. Vrgli so ga iz postelje in ga izropali, zagrozili mu pa s smrtjo, če bo o tem komu kaj povedal.

Pri gornjih dogodkih so sodelovali tudi nekateri domači delomrzneži, pijanci, zapravljevci, vlačugarji, tatovi itd., ki so želeli najboljše ljudi odstraniti ter tako priti do njihovega imetja in do oblasti. Pošteni domačini pa so vsa ta komunistična grozodejstva gledali s strahom in jih obsojali.

Po prvem terorističnem nastopu komunistov v Št. Joštu, nekateri domačini niso več upali spati doma, temveč so hodili spat deloma v druge hiše, deloma pa v gozdove.

Nekako sredi maja je prišel v Št. Jošt pokojni g. Malovrh, ki mi je razložil delo Slovenske legije in me tudi zaprisegel. Takoj sem šel na delo in

organiziral po trojkah vse zanesljive može in fante iz Št. Jošta in okolice. Nasilje komunistov je postajalo vedno hujše.

Meseca junija so v Horjulu partizani ubili župana Bastiča in njegovo ženo ter trgovca Erbežnika, v Zaplani pa župnika Geohelija. Z Drenovega griča so odpeljali postajenačelnika in ga ubili. V soseski Butanjevi, ki spada pod župnijo Št. Jošt, so izropali par kmetij. Iskali so tudi več naših ljudi, ki pa jih niso dobili. Partizani so začeli napadati Italijane zato, da so se Italijani maščevali nad slovenskim ljudstvom. Streljali so naše najboljše ljudi, jih vlačili v internacijo in požigali domove in vasi, tako npr. Ligojno pri Vrhnikih, Ljubogojno pri Horjulu ter Koreno nad Horjulom itd. V Polhograjski dolini so partizani dvakrat zaporedoma napadli Italijane, jih nekaj pobili in poškodovali dve motorni vozili. Nato so partizani seveda zbežali, Italijani pa so začeli z represalijami, postrelili so 35 naših moških in fantov, vse ostale pa odpeljali v internacijo, kjer jih je pomrlo nad 30.

Partizani so vedno silnejše zasledovali v Št. Joštu vodilne ljudi, ki so se skrivali že nad en mesec. Po neprevidnosti domačih komunistov smo okoli 20. junija zvedeli, da so od partizanov na smrt obsojeni iz Št. Jošta naslednji: Cvelbar Jože, župni upravitelj, Žakelj Pavel, sin posestnika, Žakelj Jože, sin

Vračanja, Kranj, maj 1945

(Foto Slavko Smolej. Slika hrani muzeji nov. slov. zgodovine)

posestnika, Grdadolnik Franc, žandar. narednik, Maček Janez, župan, Grdadolnik Janez in Žakelj Jakob, posestnik.

Koncem junija so partizani izropali Nabavno in prodajno zadrugo in nekaj kmetij v Št. Joštu ter odpeljali tudi precej živine. Zopet so iskali več naših ljudi, da bi jih pobili ali odpeljali s seboj. Čimbolj je šel mesec junij h koncu, temveč je bilo partizanov v okolici Št. Jošta in tem več je bilo njihovih groženj. Čimbolj so partizani s svojim razbojniškim in roparskih nastopanjem povzročali strah in trepet pri ljudeh, tem bolj so se naši možje in fantje združevali. Višek strahu in razburjenja pa je bil med našim ljudstvom dosežen takrat, ko so partizani zadnji dan junija napadli Italijane v bližini Št. Jošta. To so storili zato, da bi Italijanom dali povod za represalije, v katerih bi Italijani uničili Št. Jošt, ljudi pa po svoji navadi deloma pobili, deloma pa odpeljali v internacijo.

Sila je dosegla svoj višek. Naše ljudstvo je stalo pred partizansko in italijansko nevarnostjo. Vsi smo se zavedali, da je treba nekaj ukreniti za varstvo življenja naših ljudi in varstvo imetja. Zahtevali smo, da nam Italijani dovolijo samoobrambo in uporabo orožja, ki so ga naši fantje že imeli.

Končno smo dobili sporočilo, da je italijanska vojaška oblast na mnoge proteste in memorandume končno vendarle dopustila obstoj samoobrambne edinice za Št. Jošt. Puške in municijo, ki smo jo imeli, smo razdelili med naše najbolj zanesljive moške in fante ter 17. julija 1942 nastopili svojo službo. Dokler so bila ogrožena življenja samo mož in fantov smo se izogibali vsakemu spopadu s partizani. Ko pa so ogrožali partizani naše družine in naše domove, ko smo uvideli, da hočejo partizani s pomočjo fašističnega okupatorja doseči naše uničenje, smo stopili iz svoje rezerve, to je prišli smo iz svojih gozdnih skrivališč, zgrabili za puške, da branimo družine in svoje domove.

Tako je nastala vaška straža v Št. Joštu.

Prav tako kakor v Šmihelu so se tudi po drugih vaseh, v katerih so komunisti pobili že celo vrsto najboljših ljudi ter v njih opustošili in požgali mnogo kmečkih domov in gospodarskih poslopij, začeli možje in fantje zbirati v ileglane obrambne skupine. Iz skupnih skladišč so prinesli orožje in se oborožili, čeprav je bila nošnja orožja prepovedana po okupatorju pod smrtno kaznijo. Podnevi so delali na polju, ponoči pa so se zbirali na domovih, na katere so pričakovali napada, ali pa so hodili spat v gozdove, oziroma se zatekali v druga skrivališča, kjer so si postavili za varstvo nočne straže, ali pa so patrolirali po vasi in tako vas stražili in jo varovali pred partizanskimi napadi.

Take ilegalne samoobrambne oborožene skupine so v pomladini

poletju 1942 nastale skoraj po vseh občinah Ljubljanske pokrajine.

Italijani, ki doslej za varnost v podeželju niso prav nič skrbeli, so zdaj vsepovsod stikali za nastajajočimi ilegalnimi oboroženimi vaškimi samoobrambnimi formacijami, čeprav so branile le mir in red v svojih okoliših. Članom teh vaških samoobrambnih formacij je pretila nevarnost, da jih bo poleg partizanov začel stiskati še okupator. Ljudstvo se je zavedalo nevarnosti še prav posebno zato, ker je že opažalo stike in povezanost mnogih članov OF s fašističnimi okupatorskimi oblastmi.

Tako je ilegalnim vaškim samoobrambnim skupinam ostala končno odprta samo ena pot, da svoj ilegalni obstanek pri okupatorskih oblasteh naknadno druga za drugo legalizirajo..

Iz ilegalnih vaških samoobrambnih skupin so tako počasi nastajale legalne **"Vaške straže" (VS)**.

Sčasoma se je organizacija "Vaških straž" izpopolnila. Posamezne edinice so uvedle vojaško disciplino in dobile za poveljnike častnike.

Okupator je sicer obstoj "Vaških straž" dopustil, vendar je na njihovo delovanje gledal ves čas s skrajnim nezaupanjem. Radi tega nezaupanja so

„Svoboda narodu!“

Italijani kasneje v nekatere edinice vrinili svoje častnike kot zvezne oficirje med edinico VS in italijansko oblastjo. Strogo so tudi prepovedali moštvu in komandantom VS vzdrževati zveze z drugimi edinicami VS in se z njimi vezati v kakršnekoli višje operacijske ali organizacijske enote.

Italijani so pač vedeli, da se v Vaških stražah zbira nacionalno in politično najbolj zaveden ter zahodno-zavezniško usmerjen element, ki je mnogo bolj protifašističen in okupatorju bolj nevaren kot OF

Priznali pa so to dejstvo nehote tudi partizani sami z letakom, ki so ga izdali avgusta 1943 v italijanščini pod naslovom: "Častniki, podčastniki ter italijanski vojaki", v katerem slikajo "Vaške straže" kot **največjo sovražnico Italije**. Letak pravi dobesedno takole:

Razorožujte in izročite partizanom belo gardo..., ki je tudi sovražnik svobodnega italijanskega naroda..

Kočevski Rog - spomina se je udeležil tudi Janez Janša z očetom - domobrancem, kateri se je rešil iz brezna

Prosimo vse sorodnike, prijatelje ali znance pomorjenih med, ali po krvavi revoluciji, da fotokopirate priobčeni "Popisni list," ga izpolnite in pošljite na naše Uredništvo. Hvala lepa.

POPISNI LIST

Podatki o padlem ali umorjenem udeležencu protikomunistične strani v revoluciji in po njej ali o drugi žrtvi komunističnega nasilja.

1. Priimek in ime..... ime očeta.....
Ime matere..... dekliški priimek..... Rojen:
dan..... mesec..... leto..... kraj..... občina.....
3. Umril: dan..... mesec..... leto..... kraj, če ni znan-domneva.....
4. Vzrok smrti: padel v boju, ubit na domu, odpeljan in ubit vrnjen in umorjen..... datum.....
umrl zaradi posledic zapora, mučenja, skrivanja, umrl v zaporu
.....(ustrezno podčrtaj oz. dopolni)
5. Zadnje stalno bivališče: kraj.....občina.....
6. Ali je bil zanj izdan mrliški list: da ne (ustrezno obkroži)
7. Stan: samski, poročen, vdovec (ustrezno podčrtaj), število otrok.....
8. Izobrazba: osnovna šola, srednja šola, visoka šola (ustrezno podčrtaj)
9. Poklic: delavec, kmet, obrtnik, trgovec, uradnik, vojaški uslužbenec, duhovnik
- 10.Študij: šolar (učenec), dijak, študent (ustrezno podčrtaj)
- 11.Udeleženec na protikomunistični strani: četnik, vaški stražar, slovenski domobranec, civilna oseba v času od
..... do (ustrezno podčrtaj oz. dopolni)
- 12.Vojaška stopnja: vojak, podčastnik, častnik (čin.....)
- 13.Po koncu vojne: odšel na Koroško, odšel v Italijo, ostal doma (ustrezno podčrtaj, oz. dopolni)
- 14.Vrnjen oz. zajet in zaprt v: Kranj, Škofja Loka, Šentvid, Teharje
..... (ustrezno podčrtaj ali dopolni)
- 15.Za resničnost podatkov odgovarja s svojim podpisom pričevalec
.....(kot sorodnik, sosed, poznavalec)
Kraj..... Tel.
Pričevalec..... naslov..... Podpis
Popisovalec..... naslov..... Podpis.....

Opozorilo: Na brbtni strani tega popisnega lista upišite pripombe izjave sorodnikov ali drugih oseb o popisanem pokojniku, morebitni življenjepis in druge opise, ki jib o mrtvem želijo povedati sorodniki oz. pričevalci.

Teharje

Dela na gradnji Parka spomina Teharje so spet zaostala, kljub obljubi podpredsednika slovenske vlade g. Marjana Podobnika. Menim, da bi morali Slovenci po svetu zelo pogosto protestirati proti slovenski vladi zaradi neverjetne počasnosti pri postavitvi spominskih obeležij žrtvam komunističnega terorja, tudi v Kočevskem Rogu, Brezarjevem breznu, Krimski jami in drugod. Vendar pa naj bi se pospešila izgradnja Parka spomina Teharje in ga končala v nekem razumnem času - največ v dveh letih. Od "padca" komunizma v Sloveniji letos mineva 10 let, a na Teharjih na Parku spomina ni realiziranega v teh letih niti 25 odstotkov odkupljenega projekta.

Janez Jampret

Gradnja spominskega Parka zavlačujejo nasprotniki. Tisti, ki jim je slovenski holokavst rešitev domobranskega vprašanja.

Ne moramo pa razumeti, da predsednik NSZ - domobranske organizacije v domovini predlaga zreduciranje parka le na **simboličen tloris barak tega taborišča groze, mučenja in tisočev smrti.**

Takole smo brali v tedniku Svobodna Slovenija:

...Projekt celotnega Parka spomina Teharje je zasnovan tako, da bi se izgradil v štirih samostojnih fazah. Žal je do danes, 10 let od dane obljube prve slovenske vlade, zgrajen le prvi del prve faze! Kljub neštetim oviram gradnja le napreduje.

Danes pa se je pojavila nova ovira, pa ne z uradne strani komunistične kontinuitete, ampak v osebi dr. Tinete Velikonje, ki je bil sam eden izmed zapornikov. Ta gospod je predlagal, naj bi projekt Parka spomina Teharje tako zreducirali, da bi samo še uredili okolico osrednjega pomnika, naredili simboličen tloris barak in gradnjo zaključili. Ta človek govori v svojem imenu brez vsakega pooblastila še živih teharskih žrtev! Če se bo njegova želja realizirala, kar je zelo verjetno, ker bo to sedanja oblast zagrabila z obema rokama, bo na območju nekdanjega teharskega taborišča nastal popolen zmazek, ki ne bo nikomer več v ponos, še najmanj pa žrtvam teharskega holokavsta.

Dušan Maršič - 75 letnik

Rojen v Kamniku 18. marca 1925 je preživel mlada leta v Laškem, Brežicah, Dubrovniku, Novem mestu in od 1935 do 1945 v Ljubljani, kjer je končal klasično gimnazijo. Leta 1943 je pristopil k "Slovenskemu Domobranstvu" in po vojaški izobrazbi v 20 četi služboval na oklopnem vlaku v Borovnici in kasneje v Tehničnem oddelku "Hišnega oskrbnništva" na Škofljici.

"V času službovanja v Slovenskem Domobranstvu nisem poznal enega samega Domobranca, da bi simpatiziral z Nemci! Tudi sam sem večkrat prečkal cesto, da mi ni bilo treba salutirati nemškemu častniku", je izjavil Dušan ko je pripovedoval svoj življenjepis. Po umiku v Vetrinje je na čudežni način ostal živ in preživel begunska leta v Spittalu v Avstriji, Monigu, Seviglianu, Senigaliji, Bagnoli in Pagani v Italiji ter v Ostlandlagerju v Eschwege v Nemčiji. Leta 1949 je emigriral v USA v Cleveland, kjer je sodeloval pri glasbenem asambli Kenny Bassa. Leta 1957 je končal dvoletno šolo "Westlake College of Modern Music" v

Hollywoodu Californija in nastopal z znanimi orkestri Russ Carlyle, Billy Lang, Johny Vadnal, Tommy Dorsey, Richard Maltby, Joe Howard. Nato je 27 let vodil prvi asambel po vzorcu Slavka Avsenika- "Vesele Slovence", ki so skozi mnogo let zabavali goste na vsakoletni prireditvi društva Tabor in mnogih prireditvah slovenskih društev. Leta 1962 se je poročil z Mary Prince, ki sta skupaj vodila znano slovensko gostilno "Slovene Village" na St.Clair-ju skozi 5 let. Ko se je rodil sin Martin in leto kasneja hčerka Verica, je vzel zaposlitev pri tvrdki "King Musical Instruments", kjer je preizkušal saxofone, klarinete in flavte v oddelku za pihala. Leta 1987 se je upokojil in

še sodeloval z asamblom Dona Slogarja in kasneje z asamblom Staneta Mejača.

Stari oče Dušan je nad vse ponosen, da govori z vnukoma Nikotom in Andrejko po slovensko, saj oba sin Martin in hčerka Verica govorita čisto slovenščino in sta bila pred leti skupaj pri Aljaževem stolpu na vrhu Triglava, na kar je Dušan zelo ponosen.

Njegova mama, ki je lani praznovala svoj 100. rojstni dan živi pri Dušanu in vedno rada prebira tednik "Demokracijo" in glasilo "Tabor." Dušan je član društva DSPB Tabor, KSKJ-Slovensko Ameriškega Kulturnega Sveta, Polka Hall of Fame, član Pihalne godbe fare Marije Vnebovzete. Dvakrat tedensko poroča poročila iz Slovenije v slovenščini na vsakodnevem programu Tonija Petkovška preko radijske postaje WELW AM-1330, ki se pa tudi sliši po vsem svetu preko interneta WWW. WELW.COM od ponedeljka do sobote.

Dragi slavljenec! Še na mnoga leta Ti želi Tvoj sin Martin in žena Nemeč-Maršiš in

Tabor DSPB - Cleveland

Iz Čečenske himne:

"...Bili so sinovi matere - volkulje, ki jih je rodila med tem, ko so okoli nje in vanjo renčali levi."

**V Sloveniji ni bilo ne OF ne kolaborantov.
BILA JE KOMUNISTIČNA REVOLUCIJA
IN PROTIREVOLUCIJA!**

**Vse drugo so ornamenti in maske partije,
ki si jih je nadela, da je zavajala narod.
Dokler v tem ne bomo imeli jasnega pogleda
ene same resnice, ne bomo našli izhoda
iz labirinta!**

Matija Slak, Canada

Matija je bil rojen 7. 3. 1922 Na Dobravi pri Dobrniču na Dolenjskem v družini 13 otrok, med katerimi je bilo 5 domobrancev. Danes je živ še samo mlajši brat Florjan, ki živi na Niagarskem polotoku v mestu Thorold, Ontario, Kanada in sestra v Sloveniji.

Poleti 1942 so v Roški ofenzivi Italijani pobrali vse moške nad 18 let stare ter jih poslali v taborišče smrti na otok Rab. Pred koncem italijanske okupacije je Matija prišel domov iz taborišča. Doma je bila partizanska splošna mobilizacija. Matija je moral biti par tednov prisiljen partizan, nato pa je dezertiral, ter se skrival doma. V začetku novembra 1943 se je pridružil domobrancem.

Po domobranski zmagi v četi nadporočnika Frankiča v Trebnjem in Št. Jerneju se je prijavil v Meničanov udarni bataljon, kjer je bil vodja oddeljenja težkega minimetalca.

V Vetrinju je že bil na tovornjaku, da ga pošljejo nazaj. Toda, ker Angleži niso poslali dovolj tovornjakov, ga je poročnik Jože Golobič sedaj že pokojni poklical, da bo šel z njegovo četo. Nekaj ur za tem, pa so v Vetrinju že izvedeli, da so domobranci izdani.

V noči 30.-31. maja 1945 je skupaj z bratom Florjanom in Jožetom Tomažin pobegnil iz Vetrinja in po 4 dneh tavanja po gozdovih dobil zvezo z bratom Jernejem, ki je bil zaposlen v mlekarni v Velikovcu, potem ko so ga Nemci v Begunjah izpustili iz zapore.

V Velikovcu je domobrancem mnogo pomagal asistent banke Praper, oče domobranskega četnega poveljnika, Cvetka Praperja v Rovtah na Notranjskem.

V avgustu 1948 je Matija emigriral v Alberto, Kanada. V mestu Winnipegu se je poročil z Ano Grebenc s katero sta imela pet otrok. Čez čas se je družina

preselila v južni del ontaria, kjer se je leta 1952 zaposlil v avtomobilski tovarni General motors. Zaposlen je ostal do upokojitve.

Matija je bil zvest svojim načelom do smrti.

Pogreba se je udeležilo veliko soborcev tudi iz Toronta.

Naj ti bo lahka kanadska zemlja, odpočij se dragi Matija. Ženi Anici, otrokom in bratu Florjanu z družino, izrekamo naše iskreno sožalje.

TABOR - TORONTO

Junaku domobrancu Janezu Matašiču zadnji pozdrav

Domobranec Janez Matašič, pravi slovenski mučenik je umrl 30. januarja v Torontu, Kanadi. Na kratko bom povzel njegovo trnovo pot, katero pa bolj obširno opisuje g. Ivo Žajdela v "Sodnih zablodah", ki jih je pričel v nadaljevanjih objavljati tednik "Demokracija" v Ljubljani. Janez Matašič se je rodil 13. maja 1924 na Krašnjem Vrhu nad Metliko. Med vojno je zaradi razlogov, ki so vsem poznani, stopil med Vaške stražarje in kasneje med domobrance. Ob koncu vojne se je še s tremi prijatelji odpeljal na Koroško.

Ko je bil ob nasilnem vračanju skupaj z drugimi na vlaku, namenjenim v Slovenijo, je Janezu in trem drugim uspelo pobegniti. Šli so v taborišče Lienz, nato v Spittal. 20. aprila 1946 se je vrnil domov, da bi obiskal starše pa so ga na Tromostovju v Ljubljani aretirali. Bil je 9 mesecev zaprt in zasliševan. 24. 2. 1947 je bil obsojen na 20 let strogega zapor. Obsojen zaradi vojnih zločinov oz. kot protidržavni element, ki je prišel iz Avstrije rušit domovino. Svojega zagovornika skoraj ni videl, le eno ali dve uri na razpravi. Nikoli prej in nikoli pozneje. Sodbe ni dobil v roke devet let in pol. Po 11 letih in dveh mesecih zapor, je pobegnil. Pred odhodom v Kanado 19. julija 1958 se je skrival pri svoji bodoči ženi.

Leta 1962 je Jugoslavija razglasila amnestijo za politične zapornike, zato je mislil, da je varno. Avgusta leta 1968. sta prišla z ženo na dvotedenski dopust. Vendar so ga aretirali po dveh dneh bivanja v Sloveniji. Zaprt je bil na Dobu in sicer je odsedel 6 mesecev, do 12. februarja 1969. Da je odsedel samo 6 mesecev je velika zasluga adv. D. Gregorina, katerega sem posredoval na prošnjo Matičičeve žene in njegovega sedaj že pokojnega prijatelja g. Lojzeta Babiča, kateri se je zelo zavzel za njegovo izpustitev. Glede vseh dogodkov je bil tako razočaran, da se je še istega leta izpisal

iz jugoslovanskega državljanstva. V začetku avgusta 1993 se je ponovno začel boriti za pridobitev slovenskega državljanstva. Vse vloge so bile zavrnjene. On se je izpisal iz jugoslovanskega državljanstva in ne iz slovenskega. Časnikar Ivo žajdela, prijatelj domobrancev, dokazuje v "Sodnih zablodah" vso gnilobo in sadistične mahinacije post-komunističnega sistema.

Dragi Janez, ko pridem v Toronto bom obiskal Tvoj grob. Danes pa namesto cvetja na na Tvojo gomilo, prilagam \$ 30.- v Tiskovni sklad Tabora.

Tvoj soborec Vinko Levstik, Gorica.

Iz komentarja

Milan Kučan v Stockholmu na konferenci o holokavstu. Za to priliko omembe in obžalovanja komunističnega holokavsta, je Kučan takole obdelal: "Povojno dogajanje nima zveze s holokavstom in genocidom. Bratomorno vojno je sprožil okupator s tem, ko je sprl Slovence med seboj. Takratna slovenska država je okupatorjeve sodelavce kaznovala v potsdamskem duhu."

Komentar: Strašne laži, v očitnem nasprotju s poznanimi dejstvi. Tako podlo, neumno ni CKS govoril nit v dobi enoumja!

Datum Potsdamske konference je 2. avgust 1945, datum genocida je maj, junij, julij 1945.

Škofje pri Kučanu: Poleg Kučanovega poziva k sodelovanju, harmoniji so odgovorili tudi škofje. Rezultata ni bilo. Ali je primerno za škofje, v tem času velike deskriminacije, krivic do katoličanov, Cerkve, sodelovati pri tej farzi? Ob tej priliki Delov (22.II) komentar: Slovenska Cerkev zastuplja odnose z objavo v Družini. "Grozodejstva v nekdanji Sovjetski zvezi ali Sloveniji so povsem primerljiva, po številu pa še precej večja od nacističnih zločinov nad Judi." To resnico komentira Delo "Več kot neumnost" 22.2. Dejansko je v Sloveniji bilo bolj grozno kot kjerkoli: Gre za slovenski fenomen masovnega mučenja. Grozot kot je zaukazala KPS in izvršili partizani. Evropa ni videla že 500 let. Primer: Rusi so letos v Čečeniji raztrgali žrtev na dvojce s pomočjo dveh avtov. V Sloveniji so 1941-45 razčvetterili nekaj živih žrtev s konji! - stotnik Rihar -Ice v Teharjah. In še 5 primerov križanja, prerez živega gorenjskega kmeta s cirkularko in Joška Jakoš a, četnika blizu Bele Cerkve na Dolenjskem.

Dr Peter Urbanc

Tiskovni sklad

Dr. Jože Bernik	\$ 30.-
Bogo Filipič	\$ 10.-
Franc Erpič	\$ 10.-
Namesto cvetja na grob J. Matašiču, Vinko Levstik	\$ 30.-
Lukež Rudi	\$ 50.-
Martin Globočnik	\$ 30.-
Grom Jakob	\$ 15.-
Dr. Meršol Valentin	\$ 30.-
Rupnik France	\$ 5.-
Bizjak Jože	\$ 40.-
Hočevnar Martin	\$ 20.-
Meglen Janez	\$ 5.-
Vesel Štefan	\$ 10.-
Kermavner John	\$ 5.-
Vombergar Mirko	\$ 10.-
Sterle Frank	Kan. \$ 30.-
Gimpelj Matija	\$ 10.-
Šušteršič Janez	\$ 5.-
Meglič Ignac	\$ 20.-
Kokelj Ančka	\$ 20.-
Dejak Ignac	\$ 25.-
Ferkul Edi	\$ 10.-
Genorio Korel	\$ 5.-
Kastelic Janez 8,C	\$ 5.-
Kastelic Jože (38)	\$ 15.-
Kus Franc	\$ 15.-
Seljak Tone	\$ 10.-
Koželj Jože	\$ 15.-
Vižintin Zdene	\$ 5.-
Staniša Frank	\$ 10.-
Kukovica Ivan	\$ 5.-
Ziernfield Henry	\$ 200.-
Šubelj Stane	\$ 25.-
Šuligoj Danica	\$ 5.-
Zakrajšek Ivan	\$ 15.-

Hutchison Marija	\$ 20.-
V spomin na pok ženo Gorjup Tone	\$ 25
V spomin na pok. moža Janeza Matašič žena Milka Matašič	\$ 500.-

Rožmanov dom

Rev. Janez Malenšek	\$200.-
V spomin na pokojnega moža Viktorja Novak Marija z druž. .	\$ 100.-
Rudi Resnik	\$ 15.-
Bančič Janez	\$ 25.-
Lamovšek Stane	\$ 20.-
V spomin na pok. J. Matašič Kastelic Jože (38)	\$ 20.-
V spomin na pok. Moža J. Matašič žena Milka	\$ 500.-
V spomin na pok. Lojze Jarem v Cl. za spomenik v Št. Jerneju Slak Florjan	\$200.-
V spomin pok. J. Matašiču Ambrožič Matija	\$ 20.-
Kraljič Franc	\$ 25.-
Dejak Lojze	\$ 25.-
Stražar Julka	\$ 25.-
Bartol Zlata	\$ 100.-
Dano Šerko	\$ 30.-
Petkovšek Lado	\$ 300.-

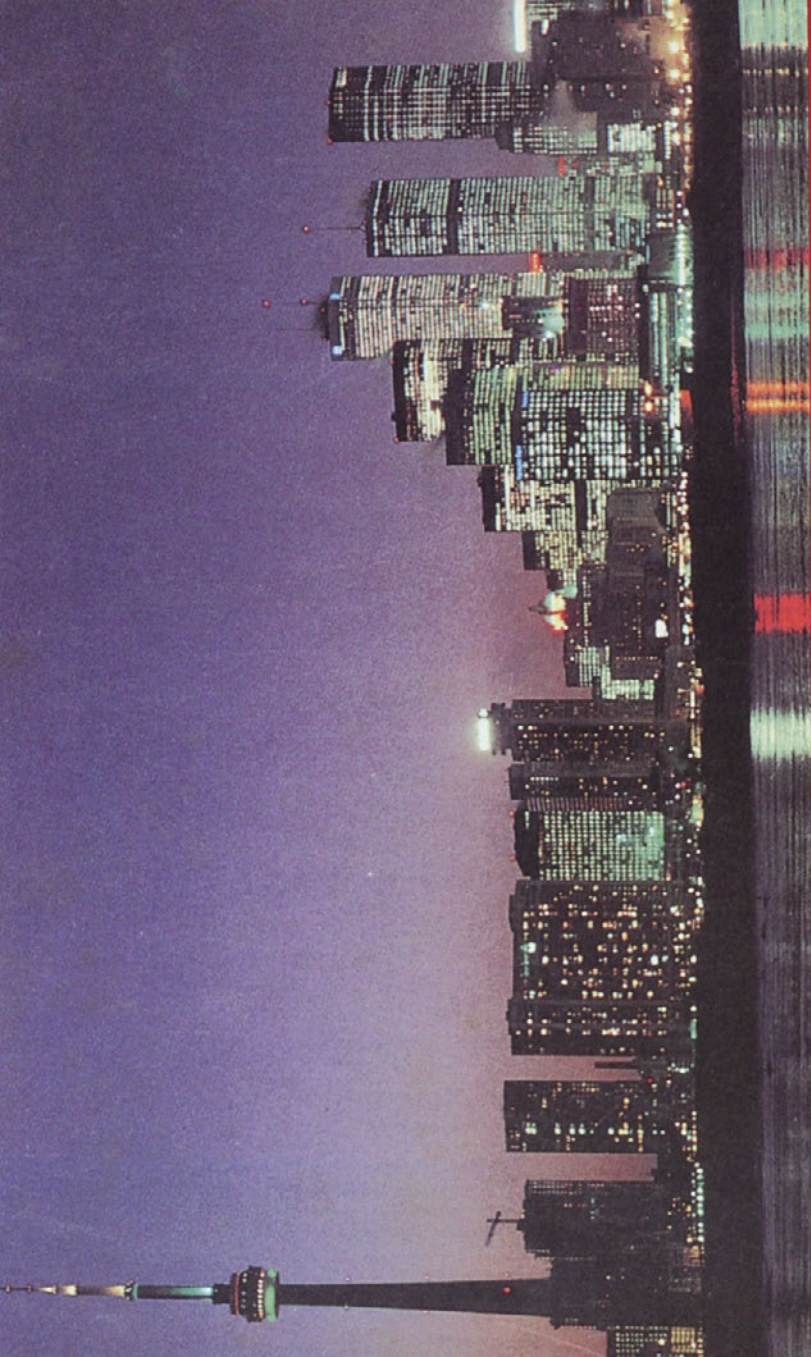
Za ljubljanski spomenik

V spomin botra Janeza Grandovec bivšega domobranca, ki še nima simboličnega groba ali imena na spomeniku Domobrancev v Trebnjem za Ljubljanski spomenik Zakrajšek Ivan	\$ 100.-
--	----------

VSEBINA

Pot iz močvirja	97
Bratje naši nepozabni!	100
Pogledi na vsebinsko pravno pravilnost dveh aktov SNOO z dne 16.9.1941 - Lovro Šturm	101
Dvojna krivica - Tinca Cvajnar-Vomberger	109
Mrtvi čuvarji - Igor	113
Cinkasti bajer v Teharjah - Ivan Korošec	113
Našim stražarjem - Marjan Jakopič	114
17. maj 1942 - 17. maj 2000	115
„Postdamskem duhu“ - Stanislav Klep	117
Kdo more doumeti - Ivan Korošec	120
Proletarska revolucija	121
Sinji orel - Igor	123
Padalci	125
Padalci, ki so izginili - Karl Cepl	127
Pomisleki po razstavi Temna stran meseca - Ambrož Kodolja	130
Gorenjsko domobranstvo - Monika Kokalj Kočevar	133
„Slovenija v borbi za svobodo v dobi okupacije“	137
Popisni list	145
Teharje	146
MED NAMI	147
ODŠLI SO	149
Iz komentarja - dr. Peter Urbanc	151
DAROVALI SO	152

Hurlingham Sucursal Correo Argentino (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 1596
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619

„Kjer rod je moj,
kjer sin je tvoji.

TORONTO,
KANADA